

Bruxelles, 9. studenoga 2023.
(OR. en)

15182/23

Međuinstitucijski predmet:
2023/0397(COD)

ELARG 79
COWEB 137

POP RATNA BILJEŠKA

Od:	Glavna tajnica Europske komisije, potpisala direktorica Martine DEPREZ
Datum primitka:	9. studenoga 2023.
Za:	Thérèse BLANCHET, glavna tajnica Vijeća Europske unije
Br. dok. Kom.:	COM(2023) 692 final
Predmet:	Prijedlog UREDBE EUROPSKOG PARLAMENTA I VIJEĆA o uspostavi Instrumenta za reforme i rast za zapadni Balkan

Za delegacije se u prilogu nalazi dokument COM(2023) 692 final.

Priloženo: COM(2023) 692 final

EUROPSKA
KOMISIJA

Bruxelles, 8.11.2023.
COM(2023) 692 final

2023/0397 (COD)

Prijedlog

UREDBE EUROPSKOG PARLAMENTA I VIJEĆA

o uspostavi Instrumenta za reforme i rast za zapadni Balkan

OBRAZLOŽENJE

1. KONTEKST PRIJEDLOGA

• Razlozi i ciljevi prijedloga

Nedovoljna socioekonomska konvergencija između zapadnog Balkana i EU-a dugogodišnji je problem, pogoršan gospodarskim posljedicama ničim izazvane i neopravdane ruske vojne agresije na Ukrajinu i pandemije bolesti COVID-19 prije toga. Razina gospodarske konvergencije zapadnog Balkana izražena kao BDP po stanovniku prema standardima kupovne moći iznosi između 30 % i 50 % prosjeka EU-a i ne raste dovoljno brzo. Od presudne je važnosti za zapadni Balkan, Europsku uniju i proces pristupanja da se ta stopa konvergencije ubrza. Viša razina konvergencije uvelike će olakšati integraciju zapadnog Balkana u EU.

Gospodarska konvergencija jedna je od glavnih prednosti članstva u EU-u: iskustvo iz petog kruga proširenja EU-a, nakon kojeg su neke novije države članice dosegle razinu dohotka od 90 % ili više prosjeka EU-a, pokazuje kakav je učinak gospodarske integracije i otvaranja tržišta koji proizlaze iz pripadanja jedinstvenom tržištu u kombinaciji s kohezijskom politikom na gospodarsku konvergenciju. S obzirom na posebnosti regije, postupna integracija s jedinstvenim tržištem čak i prije pristupanja mogla bi omogućiti ranije iskorištavanje nekih prednosti. Takva postupna integracija mora biti pažljivo pripremljena i trebala bi joj prethoditi bliska regionalna suradnja i integracija kao pripremna mjera.

Na temelju toga Komisija je izradila **plan rasta** za zapadni Balkan (detaljno opisan u paralelnoj Komunikaciji Komisije). Počiva na četiri stupa:

- pojačanoj gospodarskoj integraciji s Europskom unijom;
- gospodarskoj integraciji zapadnog Balkana; zajedničkom regionalnom tržištu;
- temeljnim reformama;
- povećanoj financijskoj pomoći.

Ovaj Instrument bit će središnji dio plana rasta kojim će se znatno povećati financijska pomoć na temelju ambicioznog programa reformi s naglaskom na neophodnim socioekonomskim reformama u kombinaciji s temeljnim reformama, uključujući vladavinu prava, i ciljanih ulaganja. Uvest će strogo uvjetovanje uspostavom mehanizma plaćanja koji se temelji na rezultatima tih reformi. Takav pristup zahtijeva potpuno novi model koji se razlikuje od trenutačno dostupnih instrumenata vanjske pomoći.

Trenutačna financijska pomoć zapadnom Balkanu i Turskoj u okviru Instrumenta pretpristupne pomoći (IPA III) nastaviti će se pružati u sadašnjem obliku i bit će usmjerena na povećanje usklađenosti nacionalnog zakonodavstva i javne uprave s pravnom stečevinom EU-a i standardima EU-a s ciljem budućeg članstva u Uniji.

Taj će pristup instrumenta IPA III dopuniti novi Instrument koji je usmjeren na posebne odrednice društvenog i gospodarskog rasta.

Osim toga, iako je instrument IPA III usmjeren na postupak izrade programa koji se temelji na uspješnosti, novi Instrument imat će mehanizam plaćanja koji se temelji na *ex ante* uvjetima i koji će na inovativan način kombinirati bespovratna sredstva i zajmove, što će korisnicima dati snažniji poticaj za provedbu ključnih strukturnih reformi.

Kako bi se u potpunosti iskoristile mogućnosti plana rasta, svaki korisnik pripremit će program reformi u kojem će se utvrditi ključne mjere koje svaki korisnik namjerava poduzeti

u razdoblju 2024. – 2027. za ubrzanje socioekonomske konvergencije s EU-om. Komisija će provesti savjetovanja o tim programima reformi te ih ocijeniti i donijeti.

Programi reformi bit će u skladu sa strategijom rasta korisnika koja je u skladu s putom pridruživanja. Predlagat će ključne temeljne reforme utvrđene u procesu pristupanja, kao i ograničen broj **središnjih socioekonomskih reformi** utvrđenih u prethodnim programima gospodarskih reformi, koje će biti uključene u programe reformi. To će se temeljiti na ubrzanju relevantnih i povezanih **ulaganja** u okviru Gospodarskog i investicijskog plana za zapadni Balkan, regionalnog odraza strategije Global Gateway.

Ta će se ulaganja ostvariti putem Okvira za ulaganja na zapadnom Balkanu (WBIF) i bit će usmjerena na sektore koji će djelovati kao ključni multiplikatori socioekonomskog razvoja: povezivost, uključujući promet, energetiku, zelenu i digitalnu tranziciju, obrazovanje i razvoj vještina. Povezani projekti ili programi provodit će se u suradnji s međunarodnim financijskim institucijama i razvojnim bankama država članica EU-a te će privući njihova dodatna ulaganja kao i ulaganja iz privatnog sektora.

Instrument za reforme i rast za zapadni Balkan za razdoblje 2024. – 2027. stoga dopunjuje instrument IPA III. Osmišljen je kao fleksibilan instrument, prilagođen cilju ubrzanja temeljnih socioekonomskih reformi i približavanja regije EU-u, uz istodobno osiguravanje predvidljivosti, transparentnosti i odgovornosti u korištenju sredstava.

Postoji mogućnost da zapadni Balkan provede ciljane reforme u suradnji s državama članicama EU-a u okviru Instrumenta za tehničku potporu jer suradnja s državama članicama u provedbi reformi može doprinijeti njihovu ubrzanom pristupanju i integraciji. Komisija će ocijeniti rezultate trenutnog pilot-projekta Instrumenta za tehničku potporu sa zemljama kandidatkinjama i potencijalnim kandidatkinjama te dodatno istražiti kako olakšati njihovo sudjelovanje u višedržavnim projektima reformi u okviru tog instrumenta.

Predloženim Instrumentom omogućit će se Uniji da u skladu sa svojim dugoročnim obvezama prema korisnicima sa zapadnog Balkana na njihovu putu prema pristupanju EU-u kombinira političke ambicije s financijskom polugom.

Maksimalni iznos sredstava za provedbu Instrumenta bit će 6 milijardi EUR (u tekućim cijenama) za razdoblje 2024. – 2027. za sve vrste potpore, od čega će do 2 milijarde EUR biti u obliku bespovratne potpore, a 4 milijarde EUR u povlaštenim zajmovima koje osigurava Unija. Rezervacije za financijske obveze u zajedničkom fondu za rezervacije za zajmove osigurat će se iz bespovratne potpore u iznosu od 2 milijarde EUR.

Kad je riječ o komponenti bespovratne potpore, Instrument će se financirati dodatnim sredstvima iz naslova 6. višegodišnjeg financijskog okvira (VFO) u okviru revizije VFO-a u sredini razdoblja. U skladu s tim, prijedlogom izmjene Uredbe o VFO-u¹ utvrđuje se da će se u okviru naslova 6. staviti na raspolaganje dodatne 2 milijarde EUR za pomoć zapadnom Balkanu.

Novi Instrument provodit će se putem provedbenih mehanizama koji su odabrani kako bi se maksimalno ubrzala realizacija reformi i povezanih ulaganja, uz istodobno zadržavanje potrebnih kontrola i smanjenje administrativnog opterećenja za Komisiju, korisnike i druge partnere u provedbi.

¹ COM(2023) 337 final.

Potpore će se pružati putem dvaju provedbenih mehanizama: 1) izravne potpore nacionalnim proračunima korisnika i 2) potpore infrastrukturnim ulaganjima putem Okvira za ulaganja na zapadnom Balkanu (WBIF).

Najmanje polovina ukupnog iznosa dostupnog za potporu Instrumentu, oko 3 milijarde EUR, postupno će se dodijeliti WBIF-u, uključujući cijeli iznos bespovratne potpore umanjen za iznose rezervirane za tehničku i administrativnu pomoć za provedbu Instrumenta te za izdvajanje rezervacija, kako je detaljnije opisano u nastavku.

Usmjeravanjem sredstava za kapitalna ulaganja putem WBIF-a osigurat će se dodatno jamstvo za fiducijarne rizike s obzirom na to da WBIF ima dobro uspostavljene sustave financijske kontrole koji se oslanjaju i na standarde kontrole provedbenih financijskih institucija koji su ocijenjeni na temelju stupova. WBIF pruža jedinstveni okvir za suradnju između Europske komisije, bilateralnih donatora i financijskih institucija država članica. Sva ulaganja temeljit će se na načelima „nenanošenja štete” i „nitko ne smije biti zapostavljen” te će pridonijeti širem cilju pomaganja regiji u tranziciji prema zelenom, klimatski neutralnom, digitalnom i uključivom gospodarstvu otpornom na klimatske promjene u skladu s pravilima i standardima EU-a.

Iako će dva prethodno navedena mehanizma apsorbirati većinu sredstava, manji iznos proračuna Instrumenta (koji odgovara 1,5 %) bit će rezerviran za tehničku i administrativnu pomoć u provedbi Instrumenta, kao što su pripremna djelovanja i aktivnosti praćenja, kontrole, revizije i evaluacije koje su potrebni za upravljanje Instrumentom i postizanje njegovih ciljeva, posebno studije, sastanci stručnjaka, osposobljavanja, savjetovanja s tijelima korisnicima, konferencije, savjetovanja s dionicima, informacijske i komunikacijske aktivnosti, među ostalim inkluzivne aktivnosti informiranja te institucijsko priopćavanje političkih prioriteta Unije. Troškovi mogu obuhvaćati i troškove drugih popratnih aktivnosti, kao što su kontrola kvalitete i praćenje projekata i programa na terenu, kao i troškove istorazinskih savjetovanja i stručnjaka za ocjenu i provedbu reformi i ulaganja.

Izravne isplate nacionalnim proračunima i stavljanje sredstava na raspolaganje za podnošenje prijedloga ulaganja operativnom odboru WBIF-a koji daje mišljenje ovisit će o napretku i ispunjenju **uvjeta plaćanja** utvrđenih u programima reformi korisnika. Uvjeti plaćanja bit će u obliku niza kvalitativnih i kvantitativnih koraka i povezanog vremenskog okvira za isplate povezane s posebnim socioekonomskim reformama kako bi se potaknuo rast, partneri usmjerili na put održive konvergencije i prema posebnim reformama povezanim s temeljnim aspektima procesa proširenja, uključujući vladavinu prava te borbu protiv korupcije i organiziranog kriminala.

Makrofinancijska stabilnost, dobro upravljanje javnim financijama, transparentnost i nadzor nad proračunom opći su uvjeti koji se moraju ispuniti da bi se dobila financijska sredstva. **Isplate će se izvršavati u skladu s fiksnim šestomjesečnim rasporedom**, na temelju propisno obrazloženih zahtjeva za isplatu sredstava koje podnose korisnici i nakon što Komisija provjeri jesu li ispunjeni relevantni uvjeti plaćanja. Ako uvjeti plaćanja nisu ispunjeni, Komisija će suspendirati isplatu ili odgovarajući iznos oduzeti od plaćanja.

Odgovarajuća suspendirana sredstva mogu se isplatiti tijekom razdoblja od 12 mjeseci nakon prvotnog roka iz programa reformi, ako su ispunjeni uvjeti plaćanja. Taj bi rok trebalo produljiti na 24 mjeseca u prvoj godini provedbe. U protivnom se odgovarajući iznos može oduzeti od alokacije korisnika i preraspodijeliti među ostalim korisnicima u narednim godinama.

Za financiranje nacionalnih proračuna predlaže se višerazinski sustav revizije i kontrola: kao prvo, ako je potrebno, među reforme u okviru državnih programa reformi uključit će se

reforma sustava revizije i kontrole korisnika; kao drugo, Komisija će moći provoditi detaljna preispitivanja nacionalnih sustava za izvršenje proračuna u bilo kojem trenutku projektnog ciklusa. Ako se provedba odvija putem neizravnog upravljanja ili mješovitog financiranja (WBIF), Komisija će se oslanjati na sustave kontrole subjekata koji se ocjenjuju na temelju stupova, što uz vlastite sustave uključuje međunarodne financijske institucije ili razvojne banke država članica EU-a.

- **Dosljednost s postojećim odredbama politike u tom području**

Potpora u okviru ovog Instrumenta bit će dosljedna i komplementarna s drugim oblicima bilateralne potpore zapadnom Balkanu koja se pruža putem drugih instrumenata EU-a, posebno instrumenta IPA III. Nadovezat će se na postojeću potporu i ojačati je što će regiji omogućiti da ubrza provedbu Gospodarskog i investicijskog plana za zapadni Balkan. Kako bi se ostvarili njegovi ciljevi, poseban naglasak trebalo bi staviti na sektore koji će vjerojatno biti ključni multiplikatori društvenog i gospodarskog razvoja: povezivost, promet, energetiku, digitalnu tranziciju, inovacije, obrazovanje i razvoj vještina.

- **Dosljednost u odnosu na druge politike Unije**

Provedba Uredbe bit će usklađena s drugim područjima vanjskog djelovanja i vanjske politike (npr. pregovori o proširenju i pretprijetna pomoć). Ta će nastojanja dopuniti Instrument ubrzavanjem socioekonomske konvergencije regije s EU-om u pripremi za buduće članstvo u Uniji.

2. PRAVNA OSNOVA, SUPSIDIJARNOST I PROPORCIONALNOST

- **Pravna osnova**

Ovaj se Prijedlog temelji na člancima 212. i 322. Ugovora o funkcioniranju Europske unije. Komisija predstavlja Prijedlog u skladu s postupkom utvrđenim u članku 294. Ugovora o funkcioniranju Europske unije.

- **Supsidijarnost (za neisključivu nadležnost)**

Predloženi Instrument namijenjen je potpori korisnicima sa zapadnog Balkana kako bi postigli konvergenciju s Europskom unijom u kontekstu politike proširenja te je stoga Unija najprimjerenija za pružanje takve pomoći. Pripremanje zemalja kandidatkinja i potencijalnih kandidatkinja za članstvo u Uniji najbolje se može provesti na razini Unije.

S obzirom na razmjernu potrebnu pomoć EU je u jedinstvenom položaju da zapadnom Balkanu pravodobno, koordinirano i predvidljivo pruža vanjsku pomoć. EU može iskoristiti svoj kapacitet zaduživanja da bi zapadnom Balkanu omogućila zajmove po povoljnim uvjetima te im odobrila bespovratnu potporu i jamstva na više godina.

Zahvaljujući prisutnosti na terenu preko svojih delegacija, EU može imati sveobuhvatan pristup informacijama o razvoju događaja koji utječu na svakog korisnika. Na taj način može stalno pratiti nove potrebe i okolnosti pa može prilagoditi potporu promjenjivim potrebama, blisko surađujući s drugim bilateralnim ili međunarodnim donatorima.

- **Proporcionalnost**

Prijedlog je u skladu s načelom proporcionalnosti jer ne prelazi ono što je minimalno potrebno za ostvarenje navedenih ciljeva na europskoj razini i ono što je nužno za tu svrhu.

Instrument se predlaže kao ciljano djelovanje za potporu ubrzanim reformama u regiji koja treba sustići EU kako bi se osiguralo neometano i uzajamno korisno proširenje EU-a. Njegova se struktura u najvećoj mogućoj mjeri oslanja na postojeću strukturu potpore (IPA III) ili iste modele financiranja (npr. WBIF) ili na postojeće, ali pojednostavnjene instrumente (instrumenti koji se temelje na uspješnosti).

- **Odabir instrumenta**

U skladu s člankom 212. Ugovora o funkcioniranju Europske unije, kojim je propisan redovni zakonodavni postupak koji treba primjenjivati za donošenje mjera za provedbu suradnje s trećim zemljama, Prijedlog ima oblik uredbe kako bi se zajamčilo da je u cijelosti obvezujući i izravno primjenjiv te da se ujednačeno primjenjuje.

3. REZULTATI EX POST EVALUACIJA, SAVJETOVANJA S DIONICIMA I PROCJENA UČINKA

- **Savjetovanja s dionicima**

Službeno savjetovanje s dionicima nije se moglo provesti zbog hitnosti pripreme prijedloga kako bi ga suzakonodavci mogli pravodobno donijeti da postane operativan 2024.

EU će se pobrinuti za odgovarajuću komunikaciju i vidljivost ciljeva i mjera provedenih unutar područja primjene ovog Instrumenta na zapadnom Balkanu, unutar Unije i izvan nje.

- **Procjena učinka**

Zbog političke hitnosti prijedloga nije se mogla provesti procjena učinka. Analitički dokument u obliku radnog dokumenta službi Komisije u kojem se iznose dokazi na kojima se temelji Prijedlog pripremit će se u roku od tri mjeseca od donošenja inicijative.

- **Temeljna prava**

Preduvjet za odobravanje potpore u okviru instrumenta jest da korisnici sa zapadnog Balkana nastave poštovati djelotvorne demokratske mehanizme i institucije, uključujući višestranački parlamentarni sustav i vladavinu prava te da jamče poštovanje ljudskih prava, uključujući prava pripadnika manjina. Predanost reformama i snažna politička volja koju pokazuju nadležna tijela pozitivni su znakovi, potvrđeni u Komisijinoj ocjeni stanja priprema partnera za pristupanje EU-u uključenoj u Komunikaciju Komisije o paketu proširenja za 2023.

4. UTJECAJ NA PRORAČUN

Maksimalni iznos sredstava koji će se osigurati u okviru Instrumenta za razdoblje 2024. – 2027. iznositi će 6 milijardi EUR za sve vrste potpore, od čega 2 milijarde EUR bespovratne potpore i 4 milijarde EUR u povlaštenim zajmovima koje je odobrila Unija.

Kad je riječ o komponenti bespovratni sredstava, Instrument će se financirati dodatnim sredstvima koja se predlažu iz naslova 6. višegodišnjeg financijskog okvira (VFO) u okviru revizije VFO-a u sredini razdoblja. Izmjenom Uredbe o VFO-u predviđen je dodatni iznos od 2 milijarde EUR raspoloživ u okviru naslova 6. za pomoć zapadnom Balkanu.

Za zajmove će se izdvojiti rezervacije u zajedničkom fondu za rezervacije po stopi rezervacija od 9 %, a rezervacije će se financirati s 2 milijarde EUR predloženih u okviru revizije VFO-a u sredini razdoblja, što će činiti omotnicu ovog Instrumenta.

Za rashode za tehničku i administrativnu pomoć povezanu s upravljanjem Instrumentom, uključujući praćenje, komunikaciju, reviziju i evaluaciju dodijelit će se 1,5 % komponente bespovratne potpore (30 milijuna EUR).

Preostali dio bespovratne potpore i komponenta zajma dodijelit će se na temelju formule iz Priloga I., u kojoj se kombinira udio stanovništva korisnika u ukupnom broju stanovnika regije zapadnog Balkana i prosječni BDP po stanovniku za regiju zapadnog Balkana u odnosu na BDP po stanovniku predmetnog korisnika, pri čemu se ta dva čimbenika ponderiraju sa 60 % odnosno 40 %.

5. DRUGI ELEMENTI

- **Provedba, praćenje, evaluacija i izvješćivanje**

Uredbom se utvrđuju detaljne odredbe o provedbi, praćenju, izvješćivanju i evaluaciji.

Provedba u okviru Instrumenta odvija se u skladu s oblicima i metodama provedbe utvrđenima u Financijskoj uredbi.

Komisija će kontinuirano pratiti provedbu Instrumenta. Uz potpuno poštovanje Ugovorâ, službe Komisije surađivat će s Europskom službom za vanjsko djelovanje (ESVD) u kontekstu provedbe Instrumenta kako bi se osigurala dosljednost vanjskog djelovanja Unije. U vezi sa Srbijom i Kosovom Visoki predstavnik Europske unije za vanjske poslove i sigurnost/potpredsjednik Komisije, u svojstvu posrednika u dijalogu o normalizaciji odnosa između Srbije i Kosova, dostavit će svoju procjenu.

Korisnici bi trebali uspostaviti sustav praćenja na osnovi kriterija koje je utvrdila Komisija i od njih će se očekivati da svake godine izvješćuju Komisiju o provedbi svojih programa reformi. To će uključivati izvješćivanje o ostvarenom napretku u postizanju navedenih ciljeva programa reformi, o poboljšanjima njihovih sustava unutarnje kontrole, o izvršenju proračuna te o svim nepropisno isplaćenim ili zloupotrijebljenim iznosima koje je EU u konačnici vratio.

Komisija će Europskom parlamentu, Vijeću i Odboru iz članka 27. Uredbe dostaviti godišnju ocjenu izvršenja sredstava dodijeljenih u okviru Instrumenta.

Osim toga, Komisija će provesti ex post evaluaciju Uredbe.

- **Detaljno obrazloženje posebnih odredaba prijedloga**

Ovom Uredbom uspostavlja se Instrument za reforme i rast za zapadni Balkan.

Poglavlje I. (Opće odredbe) obuhvaća predmet Instrumenta (članak 1.), definicije (članak 2.), opće i posebne ciljeve Instrumenta (članak 3.), opća načela (članak 4.) i preduvjete za potporu (članak 5.).

U poglavlju II. utvrđuju se načini financiranja i provedbe Instrumenta. U članku 6. utvrđuje se i. financijska omotnica Instrumenta u obliku bespovratne financijske potpore te u obliku tehničke i administrativne pomoći; i ii. potpora u obliku zajmova. U članku 7. detaljno su opisani oblici provedbe Instrumenta, tj. izravno i neizravno upravljanje u skladu s Financijskom uredbom. U članku 8. utvrđuju se pravila o prihvatljivosti i podrijetlu koja se primjenjuju na Instrument, pri čemu se utvrđuje da se pravila u postupcima dodjele mogu ograničiti zbog prirode aktivnosti ili ako aktivnost utječe na sigurnost i javni poredak. Članak 9. obuhvaća sporazum o Instrumentu koji trebaju potpisati Komisija i korisnici u kojem se konkretno utvrđuju odredbe o reviziji i kontroli te obveze i uvjete za isplatu sredstava. Odredbe o prijenosima, godišnjim obrocima i odobrenim sredstvima za preuzimanje obveza obuhvaćene su člankom 10.

U poglavlju III. (Programi reformi) detaljno se opisuju zahtjevi i osnove za izradu programa reformi (članak 11.) i opća načela financiranja, uključujući uvjete plaćanja za isplate (članak 12.). U članku 13. detaljno je opisan program reformi koji trebaju dostaviti korisnici, postupak za to i elementi koje bi program reformi trebao sadržavati, uključujući reforme i područja ulaganja koji će se financirati iz Instrumenta te sustave za sprečavanje, otkrivanje i ispravljanje nepravilnosti, prijevara, korupcije i sukoba interesa pri korištenju sredstava iz Instrumenta.

Komisija će nastaviti s ocjenjivanjem programa reformi u skladu s kriterijima iz članka 14. i donijeti provedbenu odluku kako je opisano u članku 15., u kojem se, među ostalim, utvrđuju okvirni iznos potpore u obliku zajma koja će se isplatiti ako uvjeti plaćanja budu zadovoljavajuće ispunjeni, rok za njihovo ispunjenje i pretfinanciranje za koje će korisnici biti prihvatljivi. Člankom 16. predviđa se mogućnost da Komisija ili korisnik podnesu prijedlog za izmjenu programa reformi.

Člankom 17. obuhvaćeni su sporazumi o zajmu koje trebaju sklopiti Komisija i svaki korisnik te pravila kojima se uređuje zaduživanje Komisije na tržištima, dok se člankom 18. utvrđuju stopa rezervacija i postupak za njezino preispitivanje. Člankom 19. predviđa se mehanizam za financiranje ulaganja u okviru Instrumenta putem Okvira za ulaganja na zapadnom Balkanu.

Pravila za isplatu pretfinanciranja korisnicima, koja ovisi o poštovanju preduvjeta opisanih u članku 5., utvrđena su u članku 20. U članku 21. detaljno se opisuje postupak isplata nakon ispunjenja općih uvjeta povezanih s makrofinancijskom stabilnošću, dobrim upravljanjem javnim financijama, transparentnošću i nadzorom proračuna te uvjeta plaćanja utvrđenih u programima reformi.

Plaćanja se izvršavaju na polugodišnjoj osnovi, nakon što korisnik podnese zahtjev za oslobađanje sredstava kojim se dokazuje zadovoljavajuće ispunjenje relevantnih uvjeta plaćanja u obliku kvalitativnih i kvantitativnih koraka koje treba poduzeti. U slučaju negativne ocjene Komisije dio iznosa koji odgovara uvjetima plaćanja koji nisu ispunjeni bit će zadržan. Zadržana sredstva oslobodila bi se tek nakon što korisnik u okviru naknadnog zahtjeva za oslobađanje sredstava propisno obrazloži da je poduzeo potrebne mjere za

zadovoljavajuće ispunjenje relevantnih uvjeta plaćanja. Ako to nije slučaj, Komisija može preraspodijeliti te iznose među ostalim korisnicima. Tim se člankom utvrđuje i da se nikakav iznos neće isplatiti za kvalitativne ili kvantitativne korake koji nisu ispunjeni do 31. prosinca 2028., a Komisija se ovlašćuje da smanji iznose ako to utječe na financijske interese Unije ili ako korisnici ozbiljno krše obvezu koja proizlazi iz sporazuma sklopljenih u okviru Instrumenta.

U poglavlju IV. (Zaštita financijskih interesa Unije) utvrđuju se odredbe kojih se Komisija i korisnici trebaju pridržavati kako bi se provedba Instrumenta učinkovito kontrolirala. U članku 22. detaljno se opisuju obveze koje se trebaju uzeti u obzir u Instrumentu i sporazumima o zajmu, koje će uključivati odgovarajuće mjere za sprečavanje, otkrivanje i ispravljanje prijevара, korupcije, sukoba interesa i nepravilnosti koje utječu na financijske interese Unije, za izbjegavanje dvostrukog financiranja i za poduzimanje pravnih postupaka radi povrata nezakonito iskorištenih sredstava, za prikupljanje odgovarajućih podataka o primateljima sredstava u okviru Instrumenta i prava koja se dodjeljuju Komisiji, Europskom uredu za borbu protiv prijevara (OLAF) i prema potrebi Uredu europskog javnog tužitelja (EPPO). Tim se člankom Komisiji daje i pravo da smanji ili osigura povrat iznosa ako to utječe na financijske interese Unije ili ako korisnici ozbiljno krše obvezu koja proizlazi iz sporazuma sklopljenih u okviru Instrumenta. Člankom 23. utvrđuju se odredbe za sustave unutarnje kontrole korisnika.

Poglavljem V. (Praćenje, izvješćivanje i evaluacija) obuhvaćene su odredbe za utvrđivanje pokazatelja i okvira rezultata koji se koriste u praćenju i evaluaciji (članak 24.) te *ex post* evaluacija Instrumenta (članak 25.).

U poglavlju VI. (Završne odredbe) utvrđuju se izvršavanje delegiranja ovlasti u pogledu stope rezervacija (članak 26.), postupak odbora (članak 27.), odredbe o informiranju, priopćavanju i promidžbi (članak 28.) i stupanje na snagu (članak 29.).

Prijedlog

UREDBE EUROPSKOG PARLAMENTA I VIJEĆA

o uspostavi Instrumenta za reforme i rast za zapadni Balkan

EUROPSKI PARLAMENT I VIJEĆE EUROPSKE UNIJE,

uzimajući u obzir Ugovor o funkcioniranju Europske unije, a posebno njegov članak 212. i članak 322. stavak 1.,

uzimajući u obzir prijedlog Europske komisije,

uzimajući u obzir mišljenje Revizorskog suda,

u skladu s redovnim zakonodavnim postupkom,

budući da:

- (1) U zajedničkom je interesu Unije i njezinih partnera sa zapadnog Balkana² unaprijediti napore za reformu njihovih političkih, pravnih i gospodarskih sustava s ciljem njihova budućeg članstva u Uniji. Izgledi za članstvo u Uniji imaju snažan transformacijski učinak koji uključuje pozitivne demokratske, političke, gospodarske i društvene promjene.
- (2) Prije pristupanja potrebno je iznijeti neke prednosti članstva u Uniji. Gospodarska konvergencija suština je tih prednosti. Trenutačno, konvergencija zapadnog Balkana izražena kao BDP po stanovniku prema standardima kupovne moći i dalje je niska, između 30 % i 50 % prosjeka EU-a i ne povećava se dovoljno brzo.
- (3) Kako bi se smanjile te razlike, Europska komisija donijela je Komunikaciju o planu rasta za zapadni Balkan koja se temelji na četiri stupa: (a) povećanju integracije s jedinstvenim tržištem EU-a; (b) poticanju regionalne gospodarske integracije, na temelju pravila i standarda EU-a, potpunom provedbom postojećeg akcijskog plana za zajedničko regionalno tržište; (c) produbljivanju reformi usmjerenih na ubrzavanje rasta u regiji, promicanje gospodarske konvergencije i jačanje regionalne stabilnosti; i (d) uspostavu novog financijskog instrumenta: Instrumenta za reforme i rast za zapadni Balkan.
- (4) Za provedbu tog plana rasta potrebno je povećati financiranje u okviru namjenskog novog financijskog instrumenta, Instrumenta za reforme i rast, kako bi se regiji pomoglo u provedbi reformi kojima se potiče rast, regionalne integracije i zajedničkog regionalnog tržišta.
- (5) Kako bi se ostvarili ti ciljevi, poseban naglasak kad je riječ o područjima za ulaganja trebalo bi staviti na sektore koji će vjerojatno biti ključni multiplikatori društvenog i

² Albanija, Bosna i Hercegovina, Kosovo, Crna Gora, Sjeverna Makedonija i Srbija.

* Ovim se nazivom ne dovode u pitanje stajališta o statusu te je on u skladu s RVSUN-om 1244/1999 i mišljenjem Međunarodnog suda o proglašenju neovisnosti Kosova.

gospodarskog razvoja: povezivost, uključujući promet, energetiku, zelenu i digitalnu tranziciju, obrazovanje i razvoj vještina.

- (6) Prometna infrastruktura ključna je za poboljšanje povezanosti partnera sa zapadnog Balkana s EU-om. Trebala bi doprinijeti integraciji regije u Uniju. U svoj prijedlog revizije transeuropskog prometnog okvira (TEN-T) Komisija je uključila novi koridor koji prolazi kroz regiju zapadnog Balkana (koridor zapadno-istočno Sredozemlje). Mreža TEN-T trebala bi biti referentna točka za financiranje prometne infrastrukture u regiji.
- (7) Instrumentom bi se trebala podupirati ulaganja i reforme kojima se promiče put korisnika prema digitalnoj transformaciji gospodarstva i društva u skladu s vizijom EU-a za 2030. iznesenoj u Komunikaciji Komisije „Digitalni kompas 2030.: europski pristup za digitalno desetljeće³. Trebao bi olakšati njihovo postizanje općih i digitalnih ciljeva u odnosu na Uniju. Kako je Komisija navela u svojoj komunikaciji od 15. lipnja 2023.⁴, paket instrumenata za kibernetičku sigurnost 5G mreža trebao bi biti referentna točka za financiranje sredstvima EU-a kako bi se zajamčila sigurnost, otpornost i zaštita integriteta digitalne infrastrukture u regiji.
- (8) Potpora Unije u okviru Instrumenta ne bi trebala zamijeniti bilateralnu i regionalnu potporu koja se pruža na temelju Uredbe (EU) 2021/1529 Europskog parlamenta i Vijeća⁵, s naglaskom na pripremi korisnika za članstvo u Uniji, nego je dopunjavati uz upotrebu postojećih mehanizama i struktura gdje je to moguće. Pristup bi se trebao temeljiti na postojećoj metodologiji proširenja, posebno na revidiranoj metodologiji iz 2020.⁶ te na gospodarskom i investicijskom planu⁷ iz iste godine.
- (9) Potporu u okviru Instrumenta trebalo bi pružiti kako bi se ispunili opći i posebni ciljevi na temelju utvrđenih kriterija i uz jasne uvjete plaćanja. Opći ciljevi Instrumenta trebali bi biti ubrzavanje regionalne gospodarske integracije, postupna integracija s jedinstvenim tržištem Unije, socioekonomska konvergencija gospodarstava zapadnog Balkana i usklađivanje sa zakonima, pravilima, standardima, politikama i praksama Unije s ciljem članstva u Uniji. Instrumentom bi se trebalo pridonijeti i ubrzanju reformi povezanih s temeljnim načelima procesa proširenja, uključujući vladavinu prava, javnu nabavu i kontrolu državnih potpora, upravljanje javnim financijama i borbu protiv korupcije. Ti bi se ciljevi trebali ostvarivati tako da se međusobno dopunjuju.
- (10) Instrumentom bi se trebala promicati načela razvojne učinkovitosti, uz poštovanje načela dodatnosti uz potporu koja se pruža u okviru drugih programa i instrumenata Unije te nastojati izbjeći udvostručavanje pomoći na temelju ove Uredbe i druge pomoći koju pružaju Unija, države članice, treće zemlje te multilateralne i regionalne organizacije i subjekti.
- (11) Također bi se trebala osigurati dosljednost i potpora općim ciljevima vanjskog djelovanja Unije kako su utvrđeni u članku 21. Ugovora o Europskoj uniji, uključujući

³ COM(2021) 118 final.

⁴ 4049 final.

⁵ Uredba (EU) 2021/1529 Europskog parlamenta i Vijeća od 15. rujna 2021. o uspostavi Instrumenta pretprijetne pomoći (IPA III), SL L 330, 20.9.2021., str. 1. ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2021/1529/oj>.

⁶ COM(2022) 57 final.

⁷ COM(2020) 641 final.

poštovanje temeljnih prava sadržanih u Povelji EU-a o temeljnim pravima. Posebno će se osigurati zaštita i promicanje ljudskih prava i vladavine prava.

- (12) Aktivnosti u okviru Instrumenta trebale bi doprinijeti ostvarenju ciljeva održivog razvoja, Pariškog sporazuma i Okvirne konvencije Ujedinjenih naroda o promjeni klime, Konvencije Ujedinjenih naroda o biološkoj raznolikosti i Konvencije Ujedinjenih naroda o suzbijanju dezertifikacije te ne bi trebale pojačavati degradaciju okoliša niti nanositi štetu okolišu ni klimi. Mjere koje se financiraju u okviru Instrumenta trebale bi biti u skladu s nacionalnim energetske i klimatskim planovima korisnika, njihovim nacionalno utvrđenim doprinosom i ambicijom za postizanje klimatske neutralnosti do 2050. Instrumentom bi se trebalo doprinijeti mjerama ublažavanja i sposobnosti prilagodbe negativnim učincima klimatskih promjena te poticati otpornost na klimatske promjene.
- (13) Provedba ove Uredbe trebala bi se voditi načelima jednakosti i nediskriminacije, kako su razrađena u strategijama za Uniju ravnopravnosti. Trebala bi promicati rodnu ravnopravnost i jačanje položaja žena i djevojčica te nastojati zaštititi i promicati prava žena i djevojčica u skladu s akcijskim planovima EU-a za rodnu ravnopravnost i relevantnim zaključcima Vijeća i međunarodnim konvencijama. Provedba Instrumenta trebala bi biti u skladu s Konvencijom Ujedinjenih naroda o pravima osoba s invaliditetom, a u okviru ulaganja i tehničke pomoći iz Instrumenta trebalo bi osigurati pristupačnost.
- (14) Ovom bi se Uredbom stoga trebao promicati zeleni program za zapadni Balkan⁸ jačanjem zaštite okoliša, doprinosom ublažavanju klimatskih promjena i povećanju otpornosti na njih te ubrzanjem prelaska na niskougljično gospodarstvo.
- (15) Uzimajući u obzir europski zeleni plan kao europsku strategiju održivog rasta i važnost postizanja ciljeva u području klime i bioraznolikosti u skladu s obvezama iz Međuinstitucijskog sporazuma, Instrument bi trebao doprinijeti postizanju općeg cilja da se 30 % proračunskih rashoda Unije namijeni klimatskim ciljevima te 7,5 % u 2024. i 10 % u 2026. i 2027. ciljevima u području bioraznolikosti. Najmanje 37 % bespovratne financijske potpore koja se usmjerava putem WBIF-a trebalo bi biti namijenjeno klimatskim ciljevima. Instrumentom bi se trebale podupirati aktivnosti kojima se u potpunosti poštuju klimatski i okolišni standardi i prioriteti Unije te načelo „ne nanosi bitnu štetu” u smislu članka 17. Uredbe (EU) 2020/852⁹.
- (16) Komisija bi u suradnji s državama članicama i korisnicima trebala doprinijeti većoj transparentnosti i odgovornosti u pružanju pomoći, među ostalim uvođenjem odgovarajućih sustava unutarnje kontrole i politika za borbu protiv prijevара. Potporu iz Instrumenta trebalo bi staviti na raspolaganje uz preduvjet da svaki od korisnika nastavi poštovati djelotvorne demokratske mehanizme i institucije, uključujući višestranački parlamentarni sustav i vladavinu prava, te da jamči poštovanje ljudskih prava, uključujući prava pripadnika manjina. Još jedan preduvjet trebao bi biti da Srbija i Kosovo konstruktivno porade na normalizaciji svojeg odnosa kako bi mogle potpuno provesti sve svoje obveze koje proizlaze iz Sporazuma o putu prema normalizaciji i njegova Priloga o provedbi te svih prethodnih sporazuma o dijalogu te da sudjeluju u pregovorima o sveobuhvatnom sporazumu o normalizaciji odnosa.

⁸ SWD(2020)223 final, 6.10.2020.

⁹ Uredba (EU) 2020/852 Europskog parlamenta i Vijeća od 18. lipnja 2020. o uspostavi okvira za olakšavanje održivih ulaganja i izmjeni Uredbe (EU) 2019/2088, SL L 198, 22.6.2020., str. 13.

- (17) Ukupni maksimalni iznos potpore Unije u okviru Instrumenta trebao bi biti 6 milijardi EUR u tekućim cijenama za razdoblje od 2024. do 2027., od čega do 2 milijarde EUR u obliku bespovratne potpore i 4 milijarde EUR u povlaštenim zajmovima za financijsku pomoć koje osigurava Unija i za koje su izdvojene rezervacije od 2 milijarde EUR. Najmanje polovina ukupnog iznosa trebala bi se dodijeliti putem Okvira za ulaganja na zapadnom Balkanu (WBIF), uključujući cijeli iznos bespovratne potpore, umanjen za 1,5 % tehničke pomoći i iznose potrebne za izdvajanje rezervacija za zajmove.
- (18) Ovom Uredbom utvrđuje se financijska omotnica za cijelo razdoblje trajanja Instrumenta, koja za Europski parlament i za Vijeće tijekom godišnjeg proračunskog postupka predstavlja primarni referentni iznos u smislu točke 18. Međuinstitucijskog sporazuma od 16. prosinca 2020. između Europskog parlamenta, Vijeća Europske unije i Europske komisije o proračunskoj disciplini, suradnji u proračunskim pitanjima i dobrom financijskom upravljanju te novim vlastitim sredstvima, uključujući plan za uvođenje novih vlastitih sredstava.
- (19) Odstupajući od članka 31. stavka 3. druge rečenice Uredbe (EU) 2021/947, financijska obveza iz zajmova na temelju ovog Instrumenta ne bi se trebala podupirati Jamstvom za vanjsko djelovanje. Potpora u obliku zajmova u okviru ovog Instrumenta trebala bi činiti financijsku pomoć u smislu članka 220. stavka 1. Uredbe (EU, Euratom) 2018/1046. Okvirni iznos financijskih sredstava za svakog korisnika trebao bi se izračunati na temelju formule iz Priloga I., u kojoj se kombinira udio stanovništva korisnika u ukupnom broju stanovnika regije zapadnog Balkana i prosječni BDP po stanovniku za regiju zapadnog Balkana u odnosu na BDP po stanovniku predmetnog korisnika, pri čemu se ta dva čimbenika ponderiraju sa 60 % odnosno 40 %. Ako uvjeti plaćanja za oslobađanje sredstava nisu ispunjeni, Komisija može preraspodijeliti dio ili cijeli iznos drugim korisnicima.
- (20) Na ovu bi se Uredbu trebala primjenjivati horizontalna financijska pravila koja su Europski parlament i Vijeće donijeli na temelju članka 322. UFEU-a. Ta su pravila utvrđena u Uredbi (EU, Euratom) 2018/1046 Europskog parlamenta i Vijeća¹⁰ i njima se osobito određuje postupak donošenja i izvršenja proračuna s pomoću bespovratnih sredstava, nabave, neizravnog upravljanja, financijske pomoći, operacija mješovitog financiranja i nadoknade troškova vanjskim stručnjacima te predviđaju provjere odgovornosti financijskih izvršitelja.

¹⁰ Uredba (EU, Euratom) 2018/1046 Europskog parlamenta i Vijeća od 18. srpnja 2018. o financijskim pravilima koja se primjenjuju na opći proračun Unije, o izmjeni uredaba (EU) br. 1296/2013, (EU) br. 1301/2013, (EU) br. 1303/2013, (EU) br. 1304/2013, (EU) br. 1309/2013, (EU) br. 1316/2013, (EU) br. 223/2014, (EU) br. 283/2014 i Odluke br. 541/2014/EU te o stavljanju izvan snage Uredbe (EU, Euratom) br. 966/20 (SL L 193, 30.7.2018., str. 1., ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2018/1046/oj>).

- (21) Ograničenja prihvatljivosti u postupcima dodjele u okviru Instrumenta trebala bi se dopustiti zbog posebne prirode aktivnosti ili ako aktivnost utječe na sigurnost ili javni poredak.
- (22) Kako bi se osigurala učinkovita provedba Instrumenta, uključujući olakšavanje integracije korisnika sa zapadnog Balkana u europske lance vrijednosti, sva roba i materijali koji se financiraju i nabavljaju u okviru ovog Instrumenta trebali bi potjecati iz država članica, korisnika, ugovornih stranaka Sporazuma o Europskom gospodarskom prostoru i zemalja obuhvaćenih Prilogom I. Uredbi (EU) 2021/947 Europskog parlamenta i Vijeća¹¹ i Prilogom I. Uredbi (EU) 2021/1529 te zemalja kojima je Komisija omogućila recipročan pristup vanjskoj pomoći u korisnicima, osim ako se roba i materijali ne mogu nabavljati pod razumnim uvjetima ni u jednoj od tih zemalja.
- (23) Poštujući načelo godišnjeg određivanja proračuna Unije, trebalo bi u skladu s Uredbom (EU, Euratom) 2018/1046 predvidjeti mogućnost primjene fleksibilnosti za druge politike, uključujući za prijenose i ponovne raspodjele sredstava kako bi se sredstva Unije učinkovito upotrebljavala i ujedno maksimalno povećala sredstva Unije dostupna u okviru Instrumenta.
- (24) Provedba Instrumenta za zapadni Balkan trebala bi se temeljiti na usklađenom i prioritetnom skupu ciljanih reformi i prioriteta ulaganja u svakom korisniku sa zapadnog Balkana (program reformi), čime bi se osigurao jasno formuliran okvir za poticanje socioekonomskog rasta usklađen sa zahtjevima za pristupanje Unije. Program reformi poslužit će kao sveobuhvatni okvir za postizanje ciljeva Instrumenta.
- (25) Isplata potpore Unije trebala bi biti uvjetovana ispunjavanjem uvjeta plaćanja i mjerljivim napretkom u provedbi reformi utvrđenih u programima reformi koje je ocijenila i službeno odobrila Komisija. Oslobođanje sredstava trebalo bi biti strukturirano u skladu s ciljevima Instrumenta.
- (26) Programi reformi trebali bi uključivati ciljne reformske mjere i prioritetna područja za ulaganja uz uvjete plaćanja u obliku kvalitativnih i kvantitativnih koraka koji jamče zadovoljavajući napredak ili ispunjenje, te okvirni vremenski raspored za provedbu tih mjera. Te bi korake trebalo planirati najkasnije do 31. kolovoza 2027., iako se ukupni završetak mjera na koje se takvi koraci odnose može produljiti i nakon 2027., no najkasnije do 31. prosinca 2028.
- (27) Programi reformi trebali bi uključivati i objašnjenje sustava korisnika za učinkovito sprečavanje, otkrivanje i ispravljanje nepravilnosti, korupcije, prijevara i sukoba interesa pri korištenju sredstava stavljenih na raspolaganje u okviru Instrumenta te aranžmane čiji je cilj izbjegavanje dvostrukog financiranja iz Instrumenta i drugih programa Unije te od drugih donatora.
- (28) Mjere u okviru programa reformi trebale bi, prema potrebi, doprinositi poboljšanju učinkovitog sustava upravljanja javnim financijama i kontrole javnih financija, borbi protiv korupcije, prijevara i organiziranog kriminala te učinkovitom sustavu kontrole državnih potpora, s ciljem osiguravanja pravednih uvjeta za sva poduzeća. Korisnik bi

¹¹ Uredba (EU) 2021/947 Europskog parlamenta i Vijeća od 9. lipnja 2021. o uspostavi Instrumenta za susjedstvo, razvoj i međunarodnu suradnju – Globalna Europa, izmjeni i stavljanju izvan snage Odluke br. 466/2014/EU Europskog parlamenta i Vijeća te stavljanju izvan snage Uredbe (EU) 2017/1601 Europskog parlamenta i Vijeća i Uredbe Vijeća (EZ, Euratom) br. 480/2009, (SL L 209, 14.6.2021., str. 1., ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2021/947/oj>).

takve mjere trebao provesti do okvirnog datuma koji bi se prema potrebi za pojedinu mjeru mogao odrediti u ranoj fazi provedbe Instrumenta.

- (29) Komisija bi trebala ocijeniti svaki program reformi na temelju popisa kriterija utvrđenih u ovoj Uredbi. Radi osiguranja jedinstvenih uvjeta za provedbu ove Uredbe, provedbene ovlasti trebalo bi dodijeliti Komisiji radi odobrenja programa reformi. Te bi ovlasti trebalo izvršavati u skladu s Uredbom (EU) br. 182/2011 Europskog parlamenta i Vijeća¹². Komisija će prema potrebi propisno uzeti u obzir Odluku Vijeća 2010/427/EU i ulogu Europske službe za vanjsko djelovanje, posebno pri praćenju ispunjavanja preduvjeta za potporu Unije.
- (30) Provedbena odluka Komisije iz ove Uredbe trebala bi istodobno predstavljati program rada u smislu članka 110. stavka 2. Financijske uredbe u pogledu iznosa bespovratne financijske potpore na temelju ove Uredbe.
- (31) S obzirom na potrebu za fleksibilnošću u provedbi Instrumenta korisnik bi trebao moći podnijeti obrazloženi zahtjev Komisiji za izmjenu provedbene odluke ako se program reformi, uključujući relevantne uvjete plaćanja, zbog objektivnih okolnosti više ne može djelomično ili u cijelosti ostvariti. Korisnik bi trebao moći podnijeti obrazloženi zahtjev za izmjenu programa reformi, uključujući, prema potrebi, predlaganjem dopuna.
- (32) Komisija bi također trebala moći izmijeniti provedbenu odluku, posebno kako bi se uzela u obzir promjena raspoloživih iznosa.
- (33) U slučaju preraspodjele potpore u okviru ovog Instrumenta koja bi dovela do dodatne potpore korisniku, taj bi korisnik trebao podnijeti revidirani program reformi s dodatnim mjerama koje treba ostvariti.
- (34) Sa svakim korisnikom trebalo bi sklopiti sporazum o Instrumentu kako bi se utvrdila načela financijske suradnje između Unije i korisnika te utvrdili potrebni mehanizmi povezani s kontrolom, nadzorom, praćenjem, evaluacijom, izvješćivanjem i revizijom financiranja Unije u okviru Instrumenta, pravilima o porezima, carinama i pristojbama te mjerama za sprečavanje, otkrivanje, istragu i ispravljanje nepravilnosti, prijevара, korupcije i sukoba interesa. Stoga bi sa svakim korisnikom trebalo sklopiti i sporazum o zajmu kojim se utvrđuju posebne odredbe za upravljanje i provedbu financiranja u obliku zajmova.
- (35) Financijska potpora za programe reformi trebala bi biti moguća u obliku zajma. U kontekstu hitnih potreba zapadnog Balkana za financiranjem primjereno je organizirati financijsku pomoć u okviru diversificirane strategije financiranja predviđene člankom 220.a Uredbe (EU, Euratom) 2018/1046 koja je u njemu utvrđena kao jedinstvena metoda financiranja, što bi trebalo povećati likvidnost Unijinih obveznica te privlačnost i troškovnu učinkovitost Unijinih izdanja obveznica.

¹²

Uredba (EU) br. 182/2011 Europskog parlamenta i Vijeća od 16. veljače 2011. o utvrđivanju pravila i općih načela u vezi s mehanizmima nadzora država članica nad izvršavanjem provedbenih ovlasti Komisije (SL L 55, 28.2.2011., str. 13., ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2011/182/oj>).

- (36) Primjereno je korisnicima odobriti zajmove pod vrlo povoljnim uvjetima u trajanju od najviše 40 godina s početkom s otplate glavnice nakon 2034. Primjereno je i odstupiti od članka 220. stavka 4. Uredbe (EU, Euratom) 2018/1046.
- (37) S obzirom na to da su financijski rizici povezani s potporom korisnicima u obliku zajmova u okviru ovog Instrumenta usporedivi s financijskim rizicima povezanim s operacijama davanja zajmova na temelju Uredbe (EU) 2021/947, izdvajanje rezervacija za financijske obveze iz zajmova na temelju ove Uredbe trebalo bi utvrditi po stopi od 9 %, u skladu s člankom 211. Uredbe (EU, Euratom) 2018/1046, a financiranje rezervacija trebalo bi se osigurati iz omotnice od 2 milijarde EUR u okviru ovog Instrumenta.
- (38) Kako bi stopa rezervacija ostala primjerena financijskim rizicima, Komisiji bi trebalo delegirati ovlast za donošenje akata u skladu s člankom 290. Ugovora o funkcioniranju Europske unije u vezi s izmjenama stope rezervacije. Posebno je važno da Komisija tijekom svojeg pripremnog rada provede odgovarajuća savjetovanja, uključujući ona na razini stručnjaka, te da se ta savjetovanja provedu u skladu s načelima utvrđenima u Međuinstitucijskom sporazumu o boljoj izradi zakonodavstva od 13. travnja 2016.¹³ Osobito, s ciljem osiguravanja ravnopravnog sudjelovanja u pripremi delegiranih akata, Europski parlament i Vijeće primaju sve dokumente istodobno kada i stručnjaci iz država članica te njihovi stručnjaci sustavno imaju pristup sastancima stručnih skupina Komisije koji se odnose na pripremu delegiranih akata.
- (39) Kako bi se maksimalno povećao učinak financijske potpore Unije za privlačenje dodatnih ulaganja i kako bi se osigurala kontrola EU-a nad rashodima, ulaganja u infrastrukturu kojima se podupiru programi reformi trebala bi se provoditi putem WBIF-a. Pojedinačni projekti ili programi trebali bi se podnositi operativnom odboru WBIF-a na mišljenje tek nakon što se ispune relevantni uvjeti plaćanja utvrđeni u programima reformi. Ako se relevantni uvjeti plaćanja za ulaganja ne ispune u roku od jedne godine, Komisija može preraspodijeliti sredstva namijenjena ulaganjima u okviru WBIF-a među preostalim korisnicima.
- (40) Kako bi se osiguralo da korisnici raspolažu početnim sredstvima za provedbu prvih reformi, svaki korisnik trebao bi imati pristup do 7 % ukupnog iznosa predviđenog u okviru ovog Instrumenta u obliku pretfinanciranja, ovisno o raspoloživosti sredstava i ispunjavanju preduvjeta za potporu u okviru Instrumenta.
- (41) Važno je zajamčiti fleksibilnost i mogućnost programiranja u pružanju potpore Unije korisnicima sa zapadnog Balkana. U tu bi svrhu sredstva u okviru Instrumenta trebalo osloboditi u skladu s fiksnim polugodišnjim rasporedom, ovisno o raspoloživosti sredstava, na temelju zahtjeva za oslobađanje sredstava koje podnose korisnici i nakon što Komisija provjeri jesu li u zadovoljavajućoj mjeri ispunjeni opći uvjeti povezani s makrofinancijskom stabilnošću, dobrim upravljanjem javnim financijama, transparentnošću i nadzorom proračuna te relevantni uvjeti plaćanja. Ako uvjet plaćanja nije ispunjen u skladu s okvirnim vremenskim planom iz odluke o odobrenju programa reforme, Komisija bi od plaćanja mogla oduzeti dio ili cijeli iznos sredstava koji odgovara tom uvjetu. Odgovarajuća zadržana sredstva mogla bi se isplatiti tijekom sljedećeg razdoblja za oslobađanje sredstava i do 12 mjeseci nakon prvotnog roka iz okvirnog vremenskog plana, ako su ispunjeni uvjeti plaćanja. U prvoj godini provedbe taj bi rok trebalo produljiti na 24 mjeseca od početne negativne ocjene.

¹³

SL L123, 12.5.2016., str.1.

- (42) Odstupajući od članka 116. stavaka 2. i 5. Uredbe (EU, Euratom) 2018/1046, primjereno je da se odredi rok plaćanja za doprinose državnim proračunima koji počinje teći od datuma priopćenja odluke kojom se odobrava isplata korisniku i da Komisija isključi plaćanje zateznih kamata korisniku.
- (43) U okviru mjera ograničavanja Unije donesenih na temelju članka 29. Ugovora o Europskoj Uniji (UEU) i članka 215. stavka 2. Ugovora o funkcioniranju Europske unije (UFEU) nikakva financijska sredstva ni gospodarski resursi ne smiju se stavljati na raspolaganje ni izravno ni neizravno pravnim osobama, subjektima ili tijelima uvrštenima na popis niti u njihovu korist. Stoga se takve subjekte uvrštene na popis i subjekte koji su u njihovu vlasništvu ili pod njihovom kontrolom ne može podupirati iz Instrumenta.
- (44) U skladu s Uredbom (EU, Euratom) 2018/1046, Uredbom (EU, Euratom) br. 883/2013 Europskog parlamenta i Vijeća¹⁴ i uredbama Vijeća (EZ, Euratom) br. 2988/95¹⁵, (Euratom, EZ) br. 2185/96¹⁶ i (EU) 2017/1939¹⁷, financijski interesi Unije trebaju biti zaštićeni razmjernim mjerama, među ostalim mjerama koje se odnose na sprečavanje, otkrivanje, ispravljanje i ispitivanje nepravilnosti, prijevара, korupcije, sukoba interesa, dvostrukog financiranja, na povrat izgubljenih, pogrešno plaćenih ili nepravilno upotrijebljenih sredstava.
- (45) Osobito, u skladu s uredbama (Euratom, EZ) br. 2185/96 i (EU, Euratom) br. 883/2013 Europski ured za borbu protiv prijevара (OLAF) trebao bi moći provoditi administrativne istrage, uključujući provjere i inspekcije na terenu, radi utvrđivanja je li došlo do prijevара, korupcije ili bilo koje druge nezakonite aktivnosti, koje utječu na financijske interese Unije.
- (46) U skladu s člankom 129. Uredbe (EU, Euratom) 2018/1046 Komisiji, OLAF-u, Europskom revizorskom sudu i, prema potrebi, EPPO-u trebalo bi dodijeliti potrebna prava i potreban pristup, među ostalim od trećih strana koje su uključene u izvršenje sredstava Unije.
- (47) Komisija bi trebala osigurati učinkovitu zaštitu financijskih interesa Unije u okviru Instrumenta. Istodobno, s obzirom na dugogodišnje rezultate u pružanju financijske pomoći korisnicima sa zapadnog Balkana i u okviru neizravnog upravljanja te uzimajući u obzir njihovo postupno usklađivanje sa standardima i praksama unutarnje kontrole Unije, Komisija se u velikoj mjeri može osloniti na funkcioniranje nacionalnih sustava unutarnje kontrole i sprečavanja prijevара. Konkretno, Komisiju i OLAF trebalo bi bez odgode obavijestiti o svim slučajevima u kojima se sumnja na nepravilnosti, prijevара, korupciju i sukob interesa koji utječu na izvršenje sredstava u okviru Instrumenta.

¹⁴ Uredba (EU, Euratom) br. 883/2013 Europskog parlamenta i Vijeća od 11. rujna 2013. o istragama koje provodi Europski ured za borbu protiv prijevара (OLAF) i stavljanju izvan snage Uredbe (EZ) br. 1073/1999 Europskog parlamenta i Vijeća te Uredbe Vijeća (Euratom) br. 1074/1999 (SL L 248, 18.9.2013., str. 1., ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2013/883/oj>).

¹⁵ Uredba Vijeća (EZ, Euratom) br. 2988/95 od 18. prosinca 1995. o zaštiti financijskih interesa Europskih zajednica (SL L 312, 23.12.1995., str. 1., ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/1995/2988/oj>).

¹⁶ Uredba Vijeća (Euratom, EZ) br. 2185/96 od 11. studenoga 1996. o provjerama i inspekcijama na terenu koje provodi Komisija s ciljem zaštite financijskih interesa Europskih zajednica od prijevара i ostalih nepravilnosti (SL L 292, 15.11.1996., str. 2., ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/1996/2185/oj>).

¹⁷ Uredba Vijeća (EU) 2017/1939 od 12. listopada 2017. o provedbi pojačane suradnje u vezi s osnivanjem Ureda europskog javnog tužitelja („EPPO”) (SL L 283, 31.10.2017., str. 1., ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2017/1939/oj>).

- (48) Nadalje, korisnici bi trebali bez odgode izvješćivati Komisiju o nepravilnostima, uključujući prijevare, koje su bile predmet prvog upravnog ili sudskog nalaza te je obavješćivati o tijeku upravnih i pravnih postupaka. S ciljem usklađivanja s dobrom praksom u državama članicama, te bi se prijave trebale dostavljati elektroničkim putem s pomoću Sustava za upravljanje nepravilnostima koji je uspostavila Komisija.
- (49) Svaki korisnik trebao bi uspostaviti sustav praćenja čiji se rezultati unose u polugodišnje izvješće o ispunjavanju uvjeta plaćanja iz programa uz polugodišnji zahtjev za oslobađanje sredstava. Korisnici bi trebali prikupljati te stavljati na raspolaganje podatke i informacije koji omogućuju sprečavanje, otkrivanje i ispravljanje nepravilnosti, prijevara, korupcije i sukoba interesa u vezi s mjerama koje se podupiru u okviru Instrumenta.
- (50) Komisija bi trebala osigurati postojanje jasnih mehanizama praćenja i evaluacije kako bi se omogućila djelotvorna odgovornost i transparentnost u izvršenju proračuna Unije te osigurala djelotvorna procjena napretka u ostvarivanju ciljeva ove Uredbe.
- (51) Komisija bi Europskom parlamentu i Odboru iz ove Uredbe trebala podnositi godišnje izvješće o napretku u provedbi Uredbe i Instrumenta.
- (52) Komisija bi trebala provesti evaluaciju Instrumenta nakon njegova dovršetka.
- (53) Komunikacijske kapacitete korisnika trebalo bi poboljšati kako bi se osigurali jaki i slobodni pluralistički mediji, javna potpora i razumijevanje vrijednosti Unije te koristi i obveza potencijalnog članstva u Uniji, uz istodobno rješavanje pitanja dezinformacija i manipulacija informacijama. Također bi trebalo osigurati vidljivost financiranja Unije.
- (54) S obzirom na to da ciljeve ove Uredbe ne mogu dostatno ostvariti države članice, nego se oni na bolji način mogu ostvariti na razini Unije, Unija može donijeti mjere u skladu s načelom supsidijarnosti utvrđenim u članku 5. UEU-a. U skladu s načelom proporcionalnosti utvrđenim u tom članku, ova Uredba ne prelazi ono što je potrebno za ostvarivanje tih ciljeva.
- (55) S obzirom na ambiciozne opće ciljeve ovog Instrumenta s kratkim rokom provedbe, ova Uredba trebala bi stupiti na snagu sljedećeg dana od dana objave u Službenom listu Europske unije,

DONIJELI SU OVU UREDBU:

POGLAVLJE I.

Opće odredbe

Članak 1.

Predmet

1. Ovom Uredbom uspostavlja se Instrument za reforme i rast za zapadni Balkan („Instrument”).
Njome se utvrđuju ciljevi Instrumenta, njegov proračun za razdoblje 2024.–2027., oblici financiranja sredstvima Unije u okviru Instrumenta i pravila za to financiranje.
2. Putem Instrumenta se pruža pomoć zapadnom Balkanu u provedbi socioekonomskih reformi i ulaganja s ciljem realizacije njihovih programa reformi, kako je utvrđeno u poglavlju III.

Članak 2.

Definicije

Za potrebe ove Uredbe primjenjuju se sljedeće definicije:

1. „korisnik” znači sve od sljedećeg: Albanija, Bosna i Hercegovina, Kosovo*, Crna Gora, Sjeverna Makedonija i Srbija;
2. „paket za proširenje” znači godišnja Komunikacija o politici proširenja EU-a i prateći radni dokumenti službi Komisije;
3. „sporazum o Instrumentu” znači dogovor koji su sklopili Komisija i korisnik, u kojem se utvrđuju načela financijske suradnje Komisije i korisnika na temelju ove Uredbe. Ovaj dogovor čini sporazum o financiranju u smislu članka 114. stavka 2. Uredbe (EU, Euratom) 2018/1046 u pogledu fondova na temelju članka 6. stavka 2. točke (a);
4. „sporazum o zajmu” znači sporazum sklopljen između Komisije i korisnika kojim se utvrđuju uvjeti primjenjivi na potporu iz Instrumenta;
5. „programi reformi” znači sveobuhvatan paket usklađenih i prioritetnih ciljanih reformi i prioritetnih područja za ulaganja svakog korisnika, uključujući uvjete plaćanja povezane s pokazateljima zadovoljavajućeg napretka ili dovršetkom tih mjera te okvirni raspored za provedbu tih mjera;
6. „mjere” znači reforme i ulaganja u okviru programa reformi iz poglavlja III.;
7. „uvjeti plaćanja” znači uvjeti za oslobađanje sredstava u obliku vidljivih i mjerljivih kvalitativnih ili kvantitativnih koraka koje korisnici trebaju provesti, kako je utvrđeno u programima reformi u skladu s poglavljem III. kao uvjete za oslobađanje sredstava;

* Ovim se nazivom ne dovode u pitanje stajališta o statusu te je on u skladu s RVSUN-om 1244/1999 i mišljenjem Međunarodnog suda o proglašenju neovisnosti Kosova.

8. „operacija mješovitog financiranja” znači operacija financirana iz proračuna Unije u kojoj se bespovratni oblici potpore iz proračuna Unije kombiniraju s povratnim oblicima potpore od razvojnih ili drugih javnih financijskih institucija ili komercijalnih financijskih institucija i ulagača.

Članak 3.
Ciljevi Instrumenta

1. Opći su ciljevi Instrumenta:
 - (a) ubrzanje regionalne gospodarske integracije i postupne integracije s jedinstvenim tržištem Unije;
 - (b) ubrzanje socioekonomske konvergencije gospodarstava korisnika s Unijom;
 - (c) ubrzanje usklađivanja s vrijednostima, zakonima, pravilima, standardima, politikama i praksama Unije, s ciljem članstva u Uniji.
2. Posebni su ciljevi Instrumenta sljedeći:
 - (a) ubrzanje tranzicije korisnika prema održivim i uključivim gospodarstvima koja su sposobna izdržati konkurentske tržišne pritiske jedinstvenog tržišta Unije te stabilnom ulagačkom okruženju;
 - (b) poticanje regionalne gospodarske integracije, posebno na temelju napretka u uspostavi zajedničkog regionalnog tržišta;
 - (c) poticanje gospodarske integracije korisnika s jedinstvenim tržištem Unije;
 - (d) podrška regionalnoj gospodarskoj integraciji i većoj integraciji s jedinstvenim tržištem EU-a boljom povezanošću regije u skladu s transeuropskim mrežama;
 - (e) ubrzanje zelene tranzicije u skladu sa zelenim programom za zapadni Balkan iz 2020. u svim gospodarskim sektorima, posebno sektoru energetike, uključujući tranziciju prema dekarboniziranom, klimatski neutralnom i kružnom gospodarstvu otpornom na klimatske promjene;
 - (f) promicanje digitalne transformacije kao pokretača održivog razvoja i uključivog rasta;
 - (g) poticanje inovacija, posebno za MSP-ove, i potpora zelenoj i digitalnoj tranziciji;
 - (h) poticanje kvalitetnog obrazovanja, osposobljavanja, prekvalifikacije i usavršavanja te politika zapošljavanja;
 - (i) daljnje jačanje osnova na kojima počiva proces proširenja, uključujući vladavinu prava, demokraciju, poštovanje ljudskih prava i temeljnih sloboda, među ostalim promicanjem neovisnosti pravosuđa, ojačane sigurnosti i borbe protiv prijevара, korupcije, organiziranog kriminala, financiranja terorizma, pranja novca, utaje poreza i poreznih prijevара; usklađenost s međunarodnim pravom; jačanje slobode medija i akademske slobode te poticajnog okruženja za civilno društvo; poticanje socijalnog dijaloga; promicanje rodne ravnopravnosti, nediskriminacije i tolerancije kako bi se zajamčilo i ojačalo poštovanje prava pripadnika manjina;

- (j) jačanje djelotvornosti javne uprave i podupiranje transparentnosti, strukturnih reformi i dobrog upravljanja na svim razinama, među ostalim i u područjima upravljanja javnim financijama, javne nabave i kontrole državnih potpora; potpora inicijativama i tijelima uključenima u poticanje i osiguravanje poštovanja međunarodne pravde u korisnicima sa zapadnog Balkana;

*Članak 4.
Opća načela*

1. Suradnja u okviru Instrumenta temelji se na načelima djelotvornosti razvoja i promiče ta načela u svim modalitetima, a to su preuzimanje odgovornosti korisnika za razvojne prioritete, usmjerenost na rezultate, uključiva partnerstva, transparentnost i uzajamna odgovornost. Suradnja se temelji na djelotvornoj i učinkovitoj raspodjeli i upotrebi resursa.
2. Potpora u okviru Instrumenta pruža se povrh potpore u okviru drugih programa i instrumenata Unije. Aktivnosti prihvatljive za financiranje na temelju ove Uredbe mogu primati potporu iz drugih programa i instrumenata Unije pod uvjetom da se tom potporom ne pokrivaju isti troškovi.
3. Kako bi promicale komplementarnost i učinkovitost njihova djelovanja, Komisija i države članice surađuju i nastoje izbjeći udvostručavanja između pomoći na temelju ove Uredbe i druge pomoći koju pružaju Unija, države članice, treće zemlje, multilateralne i regionalne organizacije i subjekti, kao što su međunarodne organizacije i relevantne međunarodne financijske institucije, agencije i donatori izvan Unije, u skladu s utvrđenim načelima za jačanje operativne koordinacije u području vanjske pomoći, među ostalim na temelju poboljšane koordinacije s državama članicama na lokalnoj razini.
4. U aktivnostima u okviru Instrumenta vodi se računa o ublažavanju klimatskih promjena i prilagodbi klimatskim promjenama, biološkoj raznolikosti i zaštiti okoliša, ljudskim pravima, demokraciji, rodnoj ravnopravnosti i, ako je primjenjivo, smanjenju rizika od katastrofa te se podupire napredak u ostvarenju ciljeva održivog razvoja, promicanjem integriranih djelovanja kojima se na koherentan način mogu stvoriti posredne koristi i ispuniti višestruki ciljevi. U tim se aktivnostima izbjegava nastajanje neupotrebljive imovine, a aktivnosti se vode načelima „nenanošenja štete” i „da se nikoga ne zapostavi” i pristupom uključivanja pitanja održivosti, na kojem se temelji europski zeleni plan.
5. Korisnici i Komisija osiguravaju da se ravnopravnost žena i muškaraca, rodno osviještena politika i integracija rodne perspektive uzimaju u obzir i promiču tijekom pripreme, provedbe, praćenja i evaluacije programâ te izvješćivanja o njima. Korisnici i Komisija poduzimaju odgovarajuće korake kako bi spriječili svaku diskriminaciju na temelju spola, rasnog ili etničkog podrijetla, vjere ili uvjerenja, invaliditeta, dobi ili spolne orijentacije. Komisija će izvješćivati o tim mjerama u kontekstu redovitog izvješćivanja u okviru akcijskih planova za rodnu ravnopravnost.
6. Instrumentom se ne podupiru aktivnosti ili mjere koje nisu u skladu s nacionalnim energetske i klimatskim planovima korisnika, njihovim nacionalno utvrđenim doprinosom u okviru Pariškog sporazuma i ambicijom postizanja klimatske neutralnosti do 2050. ili kojima se promiču ulaganja u fosilna goriva ili koje imaju znatne negativne učinke na okoliš ili klimu.

7. Komisija, u suradnji s državama članicama i korisnicima, doprinosi provedbi obveza Unije usmjerenih na veću transparentnost i odgovornost u pružanju pomoći, među ostalim promicanjem i jačanjem sustava unutarnje kontrole i politika za borbu protiv prijevara, kao i omogućivanjem da se informacijama o opsegu pomoći i njezinoj dodjeli pristupa putem internetskih baza podataka, te osigurava da su podaci usporedivi, da im se može jednostavno pristupiti i da ih se može jednostavno razmjenjivati i objavljivati.

Članak 5.

Preduvjeti za potporu Unije

1. Preduvjeti za primanje potpore iz Instrumenta je da korisnici nastave podržavati i poštovati djelotvorne demokratske mehanizme, uključujući višestranački parlamentarni sustav i vladavinu prava, te da jamče poštovanje ljudskih prava, uključujući prava pripadnika manjina. Još jedan preduvjet je da se Srbija i Kosovo konstruktivno angažiraju na normalizaciji svojih odnosa kako bi mogli potpuno provesti sve svoje obveze koje proizlaze iz Sporazuma o putu prema normalizaciji i njegova Priloga o provedbi te svih prethodnih sporazuma o dijalogu te da sudjeluju u pregovorima o sveobuhvatnom sporazumu o normalizaciji odnosa.
2. Komisija prati ispunjavanje preduvjeta utvrđenih u stavku 1. prije oslobađanja sredstava za korisnike u okviru Instrumenta i tijekom cijelog razdoblja potpore koja se pruža u okviru Instrumenta, uzimajući u obzir posljednji paket za proširenje. Komisija može donijeti odluku u kojoj zaključuje da neki od tih preduvjeta nisu ispunjeni i, konkretno, uskratiti oslobađanje sredstava iz članka 21., neovisno o ispunjenju uvjeta plaćanja iz članka 16. stavka 3.

POGLAVLJE II.

Financiranje i provedba

Članak 6.

Proračun

1. Iznos sredstava koja će biti stavljena na raspolaganje u okviru Instrumenta na temelju stavaka 2. i 3. ne smije premašiti 6 000 000 000 EUR za razdoblje od 2024. do 2027.
2. Financijska omotnica za provedbu Mehanizma iznosi 2 000 000 000 EUR za razdoblje od 1. siječnja 2024. do 31. prosinca 2027., od čega:
 - (a) 98,5 % u obliku bespovratne financijske potpore korisnicima za provedbu programa reformi;
 - (b) 1,5 % za rashode u skladu sa stavkom 6.
3. Potpora u obliku zajmova dostupna je u iznosu do 4 000 000 000 EUR za razdoblje od 1. siječnja 2024. do 31. prosinca 2027. Taj iznos ne čini dio iznosa Jamstva za vanjsko djelovanje u smislu članka 31. stavka 4. Uredbe br. 2021/947.

4. Komisija određuje početni okvirni iznos financijskih sredstava dostupan svakom korisniku, u skladu s metodologijom iz Priloga I., u odgovarajućoj provedbenoj odluci iz članka 15., prema izračunu na temelju posljednjih dostupnih podataka na datum stupanja na snagu ove Uredbe u skladu s člankom 29. Okvirni iznosi mogu se promijeniti tijekom provedbe u skladu s načelima utvrđenima u članku 21.
5. U skladu s člankom 19. iznos sredstava stavljenih na raspolaganje putem Okvira za ulaganja na zapadnom Balkanu (WBIF) iz članka 12. Uredbe (EU) 2021/1529¹⁸ iznosi najmanje 50 % ukupnog iznosa iz stavka 1. Taj doprinos uključuje cijeli iznos bespovratne financijske potpore iz stavka 2. točke (a) ovog članka nakon oduzimanja iznosa rezervacija.
6. Sredstva iz stavka 2. točke (b) mogu se upotrijebiti za tehničku i administrativnu pomoć za provedbu Instrumenta, kao što su pripremna djelovanja, aktivnosti praćenja, kontrole, revizije i evaluacije, koje su potrebne za upravljanje Instrumentom i ostvarivanje njegovih ciljeva, posebno za studije, sastanke stručnjaka, osposobljavanja, savjetovanja s vlastima korisnika, konferencije, savjetovanja s dionicima, aktivnosti informiranja i komunikacije, među ostalim uključive mjere informiranja i institucijsko priopćavanje političkih prioriteta Unije, u mjeri u kojoj su povezani s ciljevima ove Uredbe, troškove povezane s informatičkim mrežama, posebno za obradu i razmjenu informacija, institucijske alate informacijske tehnologije, kao i druge troškove administrativne i koordinacijske pomoći za potrebe Instrumenta u sjedištu i delegacijama Unije. Naposljetku, troškovi mogu obuhvaćati i troškove drugih popratnih aktivnosti, kao što su kontrola kvalitete i praćenje projekata i programa na terenu, kao i troškove istorazinskih savjetovanja i stručnjaka za ocjenu i provedbu reformi i ulaganja.

Članak 7.

Provedba i oblici financiranja sredstvima Unije

1. Instrument se provodi u skladu s Uredbom (EU, Euratom) 2018/1046 u okviru izravnog upravljanja ili neizravnog upravljanja s bilo kojim od subjekata iz članka 62. stavka 1. prvog podstavka točke (c) Uredbe (EU, Euratom) 2018/1046.
2. Financiranje sredstvima Unije može se pružati u bilo kojem od oblika utvrđenih u Uredbi (EU, Euratom) 2018/1046, posebno u obliku financijske pomoći, bespovratnih sredstava, nabave i operacija mješovitog financiranja.
3. Ovisno o potrebnoj operativnoj i financijskoj sposobnosti, ovlašteni subjekt koji provodi operacije mješovitog financiranja može biti Europska investicijska banka ili Europski investicijski fond, multilateralna europska financijska institucija, kao što je Europska banka za obnovu i razvoj, ili bilateralna europska financijska institucija, kao što su razvojne banke. Kad god je to moguće, provedba operacija mješovitog financiranja u okviru Instrumenta dopunjuje se dodatnim oblicima financijske potpore država članica ili trećih strana.

¹⁸ Uredba (EU) 2021/1529 Europskog parlamenta i Vijeća od 15. rujna 2021. o uspostavi Instrumenta pretprijetne pomoći (IPA III), SL L330, 20.9.2021.

Članak 8.

Pravila o prihvatljivosti osoba i subjekata, podrijetlu robe i materijala te ograničenjima u okviru Instrumenta

1. Sudjelovanje u postupcima javne nabave i dodjele bespovratnih sredstava za aktivnosti koje se financiraju na temelju Instrumenta otvoreno je za međunarodne i regionalne organizacije i sve fizičke osobe koje su državljani odnosno pravne osobe koje imaju stvarni poslovni nastan u:
 - (a) državama članicama, korisnicima, ugovornim strankama Sporazuma o Europskom gospodarskom prostoru i zemljama obuhvaćenima Prilogom I. Uredbi (EU) 2021/947 i Prilogom I. Uredbi (EU) 2021/1529;
 - (b) zemljama kojima je Komisija odobrila uzajamni pristup vanjskoj pomoći u korisnicima.
2. Recipročni pristup iz stavka 1. točke (b) može se odobriti na ograničeno razdoblje od najmanje godinu dana ako neka zemlja subjekte iz Unije i iz zemalja koje su prihvatljive u okviru Instrumenta smatra prihvatljivima na ravnopravnoj osnovi.

Komisija odlučuje o odobravanju uzajamnog pristupa nakon savjetovanja s predmetnim korisnikom.
3. Sva roba i materijali koji se financiraju i nabavljaju u okviru ovog Instrumenta moraju potjecati iz bilo koje zemlje iz stavka 1. točaka (a) i (b), osim ako se roba i materijali ne mogu nabavljati pod razumnim uvjetima ni u jednoj od tih zemalja. Uz to primjenjuju se pravila o ograničenjima iz stavka 6.
4. Pravila o prihvatljivosti iz ovog članka ne primjenjuju se na fizičke osobe koje je zaposlio prihvatljivi ugovaratelj ili, ako je primjenjivo, podugovaratelj, ili su na drugi način zakonito ugovorno vezane uz takvog ugovaratelja ili podugovaratelja, niti su ograničena u pogledu državljanstva, osim ako se ograničenja u pogledu državljanstva temelje na pravilima iz stavka 6.
5. Na djelovanja koja se sufinanciraju sa subjektom ili provode uz izravno ili neizravno upravljanje sa subjektima iz članka 62. stavka 1. točke (c) Uredbe (EU, Euratom) 2018/1046 primjenjuju se i pravila tih subjekata. Time se ne dovode u pitanje ograničenja utvrđena u skladu sa stavkom 6., koja se propisno odražavaju u sporazumima sklopljenima s tim subjektima.
6. Pravila o prihvatljivosti i podrijetlu robe i materijala iz stavaka 1. i 3. te o državljanstvu fizičkih osoba iz stavka 4. mogu se ograničiti s obzirom na državljanstvo, zemljopisnu lokaciju ili prirodu pravnih subjekata koji sudjeluju u postupcima dodjele, kao i s obzirom na zemljopisno podrijetlo robe i materijala, u sljedećim slučajevima:
 - (a) ako su takva ograničenja potrebna zbog posebne prirode i/ili ciljeva aktivnosti ili određenog postupka dodjele i/ili ako su potrebna za djelotvornu provedbu aktivnosti;
 - (b) ako aktivnost ili određeni postupci dodjele utječu na sigurnost ili javni poredak, posebno u pogledu strateške imovine i interesa Unije, njezinih država članica ili bilo kojeg korisnika, uključujući sigurnost, otpornost i zaštitu cjelovitosti digitalne infrastrukture (uključujući infrastrukturu 5G mreže), komunikacijskih i informacijskih sustava i povezanih lanaca opskrbe.

7. Podnositelji zahtjeva i kandidati iz zemalja koje nisu prihvatljive mogu se smatrati prihvatljivima u hitnim slučajevima ili u slučaju nedostupnosti usluga na tržištima dotičnih zemalja ili područja, ili u drugim valjano opravdanim slučajevima u kojima bi primjena pravila o prihvatljivosti onemogućila ili izuzetno otežala provedbu aktivnosti.

Članak 9.

Sporazum o Instrumentu

1. Komisija za potrebe provedbe Instrumenta sa svakim korisnikom sklapa sporazum o Instrumentu u kojem se utvrđuju obveze korisnika i uvjeti za isplatu sredstava iz Instrumenta.
2. Sporazum o Instrumentu dopunjuje se sporazumima o zajmu u skladu s člankom 17. u kojima se utvrđuju posebne odredbe za upravljanje i provedbu financiranja koje se pruža u obliku zajmova.
3. Financijska sredstva dodjeljuju se korisnicima tek nakon stupanja na snagu odgovarajućih sporazuma o Instrumentu i primjenjivih sporazuma o zajmu.
4. Sporazumima o Instrumentu i sporazumima o zajmu sklopljenima sa svakim od korisnika te sporazumima sklopljenima s osobom ili subjektima koji primaju sredstva Unije osigurava se da se ispunjavaju obveze utvrđene u članku 129. Uredbe (EU, Euratom) 2018/1046.
5. U sporazumu o Instrumentu utvrđuju se neophodne detaljne odredbe koje se odnose na:
 - (a) odlučnost korisnika da napreduje u smjeru učinkovitijih i djelotvornijih sustava kontrole i intenzivira borbu protiv pranja novca, financiranja terorizma, izbjegavanja plaćanja poreza, poreznih prijevara ili utaje poreza;
 - (b) pravila o oslobođanju, zadržavanju, smanjenju i preraspodjeli sredstava u skladu s člankom 21.
 - (c) aktivnosti povezane s upravljanjem, kontrolom, nadzorom, praćenjem, evaluacijom, izvješćivanjem i revizijom u okviru Instrumenta, te sa sistemskim revizijama, istragama, mjerama za borbu protiv prijevara i suradnjom;
 - (d) pravila o izvješćivanju Komisije o tome jesu li i kako su ispunjeni uvjeti plaćanja iz članka 12.;
 - (e) pravila o porezima, pristojbama i davanjima u skladu s člankom 27. stavcima 9. i 10. Uredbe (EU) 2021/947;
 - (f) mjere za sprečavanje, otkrivanje, istraživanje i ispravljanje nepravilnosti, prijevara, korupcije i sukoba interesa, te obvezu da se bez odgode obavijesti Komisiju i OLAF o potencijalnim ili stvarnim slučajevima nepravilnosti, prijevare, korupcije i sukoba interesa te o daljnjem postupanju u vezi s njima;
 - (g) obveze iz članaka 22. i 23., uključujući precizna pravila i vremenski okvir u skladu s kojima korisnik prikuplja podatke, a Komisija i OLAF ostvaruju pristup tim podacima;
 - (h) postupak kojim se osigurava da su zahtjevi za isplatu potpore u obliku zajma unutar okvira raspoloživog iznosa za zajmove, uzimajući u obzir članak 6. stavak 3.;

- (i) pravo Komisije da u slučaju nepravilnosti, prijevare, korupcije i sukoba interesa koji utječu na financijske interese Unije i koje korisnik nije ispravio ili u slučaju teškog kršenja obveze koja proizlazi iz sporazuma o Instrumentu proporcionalno umanju potporu koja se pruža iz Instrumenta i osigura povrat svih iznosa potrošenih za ispunjavanje ciljeva Instrumenta ili da zatraži prijevremenu otplatu zajma;
- (j) pravila i načine u skladu s kojima korisnici moraju izvješćivati za svrhu praćenja provedbe Instrumenta i ocjenjivati ostvarivanje ciljeva iz članka 3.

Članak 10.

Prijenosi, godišnji obroci, odobrena sredstva za preuzimanje obveza

1. Odstupajući od članka 12. stavka 4. Uredbe (EU, Euratom) 2018/1046, neiskorištena odobrena sredstva za preuzimanje obveza i za isplate u okviru Instrumenta automatski se prenose i u pogledu njih mogu se preuzimati obveze odnosno izvršavati isplate dospjele do 31. prosinca sljedeće financijske godine. U sljedećoj financijskoj godini najprije se troši preneseni iznos.
2. Komisija obavještuje Europski parlament i Vijeće o odobrenim sredstvima za preuzimanje obveza prenesenima u skladu s člankom 12. stavkom 6. Uredbe (EU, Euratom) 2018/1046.
3. Odstupajući od članka 15. Uredbe (EU, Euratom) 2018/1046 o ponovnom stavljanju na raspolaganje odobrenih sredstava, odobrena sredstva za preuzimanje obveza koja odgovaraju iznosu opozivâ zbog potpunog ili djelomičnog neprovođenja djelovanja u okviru Instrumenta ponovno se stavljaju na raspolaganje u izvornoj proračunskoj liniji.
4. Proračunske obveze za djelovanja koja traju dulje od jedne financijske godine mogu se rasporediti tijekom nekoliko godina u godišnje obroke, u skladu s člankom 112. stavkom 2. Uredbe (EU, Euratom) 2018/1046.

POGLAVLJE III.

Programi reformi

Članak 11.

Podnošenje programa reformi

1. Kako bi primio potporu u okviru Instrumenta, svaki korisnik Komisiji podnosi program reformi za vrijeme trajanja Instrumenta, nadovezujući se na strukturne reforme koje su dio posljednjeg programa gospodarskih reformi i povezane zajedničke smjernice politike dogovorene u ekonomskom i financijskom dijalogu u svibnju 2023., prema potrebi, svoju nacionalnu strategiju rasta, revidiranu metodologiju proširenja, najnoviji paket za proširenje i Gospodarski i investicijski plan za zapadni Balkan.
2. U programima reformi utvrđuju se reforme koje korisnik treba provesti, kao i područja ulaganja, kako bi ostvario opće i posebne ciljeve iz članka 3. Programi reformi obuhvaćaju mjere za provedbu reformi putem sveobuhvatnog i usklađenog

paketa. U područjima temeljnih pitanja, uključujući vladavinu prava, borbu protiv korupcije, temeljna prava i slobodu izražavanja, programi reformi odražavaju ocjene iz najnovijeg paketa mjera za proširenje.

3. Program reformi mora biti u skladu s najnovijim okvirom makroekonomske i fiskalne politike podnesenim Komisiji u kontekstu gospodarskog i financijskog dijaloga s EU-om.
4. Programi reformi moraju biti usklađeni s prioritetima reformi utvrđenima u kontekstu pristupanja korisnika i drugim relevantnim dokumentima, kao što su Sporazum o stabilizaciji i pridruživanju, nacionalni energetska i klimatski plan, nacionalno utvrđeni doprinosi u okviru Pariškog sporazuma i ambicija za postizanje klimatske neutralnosti do 2050. te ih podupirati.
5. Programi reformi moraju biti u skladu s općim načelima utvrđenima u članku 4.
6. Komisija poziva korisnike da u roku od tri mjeseca od stupanja na snagu ove Uredbe dostave svoje programe reformi.
7. U slučaju preraspodjele potpore u okviru Instrumenta zbog čega korisnik prima dodatnu potporu, Komisija poziva korisnika da u roku od tri mjeseca podnese revidirani program reformi za preostalo trajanje Instrumenta.

Članak 12.

Načela za financiranje u okviru programa reformi

1. Instrumentom se potiče provedba programa reformi svakog korisnika postavljanjem uvjeta plaćanja koji moraju biti ispoštovani za oslobađanje sredstava. Ti uvjeti plaćanja primjenjuju se na sredstva iz članka 6. stavka 2. točke (a) i članka 6. stavka 3. i imaju oblik kvalitativnih ili kvantitativnih koraka. Ti koraci odražavaju napredak u određenim socioekonomskim reformama, među ostalim u temeljnim pitanjima procesa proširenja i vladavine prava, a povezani su s postizanjem različitih ciljeva Instrumenta, utvrđenih u članku 3., u skladu s najnovijim paketom za proširenje.
Ispunjenje uvjeta plaćanja dovodi do potpunog ili djelomičnog oslobađanja sredstava, ovisno o tome u kojoj su mjeri ispunjeni.
2. Kad je riječ o financiranju koje se provodi putem fonda iz članka 19., ispunjenje uvjeta plaćanja iz stavka 1. predstavlja preliminarno potvrđivanje. Sredstva se isplaćuju nakon primitka zahtjeva za plaćanje od upravitelja fondova zajedničkog fonda osnovanog u okviru WBIF-a za primanje doprinosa donatora.
3. Makrofinancijska stabilnost, dobro upravljanje javnim financijama, transparentnost i nadzor nad proračunom opći su uvjeti koji se moraju ispuniti da bi se dobila financijska sredstva.

Članak 13.

Sadržaj programa reformi

1. U programima reformi posebno se utvrđuju sljedeći elementi, koji moraju biti obrazloženi i potkrijepljeni dokazima:
 - (a) mjere koje predstavljaju dosljedan, sveobuhvatan i primjereno uravnotežen odgovor za postizanje ciljeva utvrđenih u članku 3., uključujući strukturne reforme, ulaganja i mjere za osiguravanje usklađenosti s preduvjetima, ako je potrebno;

- (b) objašnjenje usklađenosti mjera s načelima, strategijama, planovima i programima iz članka 11.;
 - (c) objašnjenje razmjera očekivanog doprinosa mjera klimatskim i okolišnim ciljevima;
 - (d) okvirni raspored reformi i ulaganja te predviđeni uvjeti plaćanja koji se moraju ispuniti za oslobađanje sredstava, definirani u obliku kvalitativnih i kvantitativnih koraka koje treba provesti najkasnije do 31. kolovoza 2027.;
 - (e) mehanizmi za djelotvorno praćenje, izvješćivanje i evaluaciju programa reformi od strane korisnika, uključujući relevantne pokazatelje utvrđene u stavku 2.;
 - (f) opis sustava korisnika za djelotvorno sprečavanje, otkrivanje i ispravljanje nepravilnosti, prijevara, korupcije i sukoba interesa te za provedbu pravila za kontrolu državnih potpora;
 - (g) sve druge relevantne informacije.
2. Programi reformi temelje se na rezultatima i uključuju pokazatelje za ocjenu napretka u ostvarivanju u njima iznesenih općih i posebnih ciljeva. Ti se pokazatelji temelje, ako je to primjereno i relevantno, na međunarodno dogovorenim pokazateljima i onima koji su već dostupni u vezi s politikama korisnika. Pokazatelji moraju biti, u mjeri u kojoj je to moguće, usklađeni s ključnim korporativnim pokazateljima uključenima u Okvir za rezultate Instrumenta pretpristupne pomoći (IPA III), Okvir za mjerenje rezultata EFOR-a plus i WBIF.

Članak 14.

Komisijina ocjena programa reformi

1. Komisija bez nepotrebne odgode ocjenjuje relevantnost, sveobuhvatnost i primjerenost programa reformi svakog korisnika ili, ako je primjenjivo, svih izmjena tog programa. Pri provedbi svoje ocjene Komisija blisko surađuje s dotičnim korisnikom te može iznijeti primjedbe ili zatražiti dodatne informacije.
2. Pri ocjeni programa reformi Komisija uzima u obzir relevantne dostupne analitičke informacije o korisniku, obrazloženje i elemente koje je korisnik dostavio u skladu s člankom 13. te sve ostale relevantne informacije kao što su informacije iz članka 11.
3. U svojoj ocjeni Komisija posebno uzima u obzir sljedeće kriterije:
 - (a) predstavlja li program reformi relevantan, sveobuhvatan, dosljedan i primjereno uravnotežen odgovor za postizanje ciljeva utvrđenih u članku 3.;
 - (b) može li se očekivati da će se programom reformi ubrzati napredak prema premošćivanju socioekonomskog jaza između korisnika i Unije, čime će se poboljšati njegov gospodarski, socijalni i okolišni razvoj te poduprijeti konvergencija prema standardima Unije;
 - (c) može li se očekivati da će se programom reformi ubrzati tranzicija korisnika prema održivom, klimatski neutralnom i uključivom gospodarstvu otpornom na klimatske promjene, kroz poboljšanje regionalne povezanosti, napredak u dvostrukoj zelenoj i digitalnoj tranziciji, uključujući biološku raznolikost, te poticanje inovacija, poboljšavanje obrazovanja i vještina te jačanje šireg tržišta rada;

- (d) može li se očekivati da će se programom reformi dodatno ojačati temelji procesa proširenja kako je definirano u članku 3. stavku 2. točki (i).
 - (e) jesu li u programu reformi na odgovarajući način obuhvaćeni potencijalni rizici u usklađivanju s preduvjetima i uvjetima plaćanja;
 - (f) jesu li uvjeti plaćanja koje je predložio korisnik primjereni i ambiciozni, u skladu s ocjenom iz posljednjeg paketa za proširenje te dovoljno smisleni i jasni kako bi se omogućilo odgovarajuće oslobađanje sredstava u slučaju njihova ispunjenja te jesu li predloženi pokazatelji za izvješćivanje primjereni i dostatni za praćenje napretka u ostvarivanju općih ciljeva i izvješćivanje o njemu;
 - (g) očekuje li se da će se aranžmanima koje je korisnik predložio djelotvorno sprečavati, otkrivati i ispravljati nepravilnosti, prijevare, korupcija i sukobi interesa pri korištenju sredstava stavljenih na raspolaganje u okviru Instrumenta te osiguravaju li da nema dvostrukog financiranja iz Instrumenta i drugih programa Unije ili od drugih donatora iz Instrumenta i drugih programa Unije i drugih donatora.
4. Za potrebe ocjene programa reformi koje dostave korisnici Komisiji mogu pomagati stručnjaci.

Članak 15.

Provedbena odluka Komisije

1. U slučaju pozitivne ocjene Komisija provedbenom odlukom odobrava program reformi koji je podnio korisnik, u skladu s člankom 14. ili, ako je primjenjivo, njegovu izmjenu podnesenu u skladu s člankom 16. Ta se provedbena odluka donosi u skladu s postupkom ispitivanja iz članka 27. stavka 2.
2. U provedbenoj odluci Komisije utvrđuju se reforme koje korisnik treba provesti, područja ulaganja koja će primiti potporu i uvjeti plaćanja koji proizlaze iz programa reformi, uključujući okvirni raspored.
3. Provedbenom odlukom Komisije utvrđuju se i:
 - (a) okvirni iznos ukupnih sredstava dostupnih korisniku i planirani obroci koji će se isplatiti, uključujući pretfinanciranje, strukturirano u skladu s člankom 13., nakon što korisnik na zadovoljavajući način ispuni relevantne uvjete plaćanja u obliku kvalitativnih i kvantitativnih koraka utvrđenih u vezi s provedbom programa reformi;
 - (b) raščlamba financiranja po obroku između potpore u obliku zajma i bespovratne potpore;
 - (c) rok do kojeg se moraju ispuniti konačni uvjeti plaćanja za reforme;
 - (d) aranžmani i vremenski raspored za praćenje i provedbu programa reformi, uključujući, ako je to relevantno, mjere potrebne za usklađivanje s člankom 24.;

- (e) pokazatelji iz članka 13. stavka 2. za procjenu napretka u ostvarivanju općih i posebnih ciljeva iz članka 3.;

Članak 16.

Izmjene programa reformi

1. Ako korisnik zbog objektivnih okolnosti više ne može djelomično ili u cijelosti ostvariti program reformi, uključujući relevantne uvjete plaćanja, korisnik može predložiti izmijenjeni program reformi. U tom slučaju korisnik može Komisiji podnijeti obrazloženi zahtjev za izmjenu njezine provedbene odluke iz članka 15. stavka 1.
2. Komisija može izmijeniti provedbenu odluku, posebno kako bi se uzela u obzir promjena raspoloživih iznosa u skladu s načelima iz članka 21.
3. Ako Komisija smatra da je na temelju razloga koje je korisnik naveo opravdano izmijeniti program reformi, Komisija ocjenjuje izmijenjeni program reformi u skladu s člankom 14. i može, bez nepotrebne odgode, izmijeniti provedbenu odluku iz članka 15. stavka 1.
4. U izmjeni Komisija može prihvatiti rokove za produljenje uvjeta plaćanja do i uključujući 2028. To ne utječe na krajnji rok utvrđen u članku 21. stavku 8.

Članak 17.

Sporazum o zajmu, operacije uzimanja i davanja zajmova

1. Za potrebe financiranja potpore iz Instrumenta u obliku zajmova, Komisija je ovlaštena, u ime Unije, pozajmiti potrebna sredstva na tržištima kapitala ili od financijskih institucija u skladu s člankom 220.a Uredbe (EU, Euratom) 2018/1046.
2. Odstupajući od članka 220. stavka 4. Financijske uredbe, isplate zajma mogu se provesti putem WBIF-a u ime korisnika. Vraćeni iznosi prenose se korisniku.
3. Komisija sklapa sporazum o zajmu s korisnikom. U sporazumu o zajmu utvrđuju se maksimalni iznos zajma, razdoblje dostupnosti i detaljni uvjeti potpore u okviru Instrumenta u obliku zajmova. Zajmovi traju najviše 40 godina od potpisivanja sporazuma o zajmu.

Dodatno uz članak 220. stavak 5. Uredbe (EU, Euratom) 2018/1046 i odstupajući od njega, sporazum o zajmu sadržava iznos pretfinanciranja i pravila o poravnanju pretfinanciranja.

Kad je riječ o iznosima zajmova koji se provode putem WBIF-a, sporazumom o zajmu također se:

- (a) osigurava da korisnik neopozivo i bezuvjetno ovlašćuje Komisiju da izvrši isplatu subjektu koji provodi fond na zahtjev tog subjekta te da je Komisija izvršavanjem plaćanja tom subjektu oslobođena svojih obveza plaćanja prema korisniku;
- (b) predviđa obveza korisnika da snosi troškove provedbe i sve dospjele pristojbe za provedbu fonda u skladu s uvjetima dogovorenima između Komisije i subjekta koji provodi fond.

Članak 18.
Izdvajanje rezervacija

1. U skladu s člankom 211. stavkom 1. Uredbe (EU, Euratom) 2018/1046 rezervacije za zajmove na temelju ove Uredbe utvrđuju se po stopi od 9 % nakon stavljanja na raspolaganje sredstava obuhvaćenih člankom 6. stavkom 3. ove Uredbe. Rezervacije se sastoje od omotnice iz članka 6. stavka 2. točke (a).

Proračunske obveze za izdvajanje rezervacija preuzimaju se do 31. prosinca 2027. Odstupajući od članka 211. stavka 2. posljednje rečenice Uredbe (EU, Euratom) 2018/1046, rezervacije se isplaćuju progresivno i u cijelosti najkasnije nakon isplate zajmova u cijelosti.
2. Rezervacije se uplaćuju u zajednički fond za rezervacije. Njima se mogu pokriti i zajmovi za makrofinancijsku pomoć u skladu s člankom 31. stavkom 5. Uredbe (EU) 2021/947. Stopa rezervacija preispituje se najmanje svake tri godine od stupanja na snagu ove Uredbe.
3. Komisija je ovlaštena donijeti delegirani akt u skladu s člankom 26. radi izmjene stope rezervacija uz primjenu kriterija iz članka 211. stavka 2. Uredbe (EU, Euratom) 2018/1046.

Članak 19.
Provedba investicijskih projekata i programa putem Okvira za ulaganja na zapadnom Balkanu

1. Kako bi se iskoristila financijska potpora EU-a za privlačenje dodatnih ulaganja, infrastrukturna ulaganja kojima se podupiru programi reformi provode se putem WBIF-a.
2. Provedbenom odlukom Komisije iz članka 15. utvrđuje se iznos sredstava koji treba staviti na raspolaganje za upotrebu u okviru WBIF-a.
3. Komisija nakon donošenja odluke iz članka 21. stavka 3. podnosi relevantne prijedloge programa ili projekata ulaganja operativnom odboru WBIF-a iz članka 35. stavka 8. Uredbe (EU) 2021/947 radi dobivanja njegovog mišljenja.
4. Najmanje 37 % bespovratne financijske potpore koja se usmjerava putem WBIF-a mora biti namijenjeno klimatskim ciljevima.
5. Financiranje u okviru Instrumenta osigurano iz financijske omotnice iz članka 6. stavka 2. točke (a), nakon odbitka iznosa rezervacija, provodi se u okviru neizravnog upravljanja, uzimajući u obzir portfelj ulaganja i postupno se pruža iz doprinosa uplaćenih u zajednički fond uspostavljen u okviru WBIF-a za isplatu doprinosa donatora.
6. To se financiranje ne stavlja na raspolaganje za ulaganja koja se podupire iz zajedničkog fonda dok se ne donese odluka iz članka 21. stavka 3.
7. Financiranje u okviru Instrumenta osigurano iz zajmova iz članka 6. stavka 5. stavlja se na raspolaganje putem WBIF-a na temelju sporazuma o zajmu između Komisije i korisnika u skladu s člankom 17. stavkom 2. Zajedno za sve sporazume o zajmu, upravitelji fondova zajedničkog fonda iz članka 12. stavka 2. Komisiji podnose najviše dvanaest zahtjeva za isplate godišnje. Projekti i programi ulaganja mogu primiti potporu iz dvaju izvora financiranja iz stavka 1., kao i iz drugih programa i

instrumenata Unije, pod uvjetom da takva potpora iz različitih izvora, programa i instrumenata osigurava dodatnost i ne pokriva iste troškove.

Članak 20. Pretfinanciranje

1. Nakon podnošenja programa reformi Komisiji korisnik može zatražiti oslobađanje pretfinanciranja u iznosu do 7 % od ukupnog iznosa predviđenog u okviru ovog Instrumenta u skladu s člankom 6. stavkom 4.
2. Komisija može osloboditi zatraženo pretfinanciranje nakon donošenja svoje provedbene odluke iz članka 15. i stupanja na snagu sporazuma o Instrumentu i povezanog sporazuma o zajmu. Sredstva se oslobađaju u skladu s prvom rečenicom članka 21. stavka 3. i podložno poštovanju preduvjeta utvrđenih u članku 5.
3. Komisija odlučuje o vremenskom okviru za isplatu pretfinanciranja, koje se može isplatiti u jednom ili više obroka.

Članak 21. Procjena ispunjavanja uvjeta plaćanja, zadržavanje, smanjenje i preraspodjela sredstava, pravila o plaćanjima

1. Korisnik dvaput godišnje podnosi propisno obrazložen zahtjev za oslobađanje sredstava u vezi s ispunjenim uvjetima plaćanja povezanim s kvantitativnim i kvalitativnim koracima.
2. Komisija bez nepotrebne odgode procjenjuje je li korisnik u zadovoljavajućoj mjeri ispunio uvjete plaćanja utvrđene u provedbenoj odluci Komisije iz članka 15. stavka 1. Pod ispunjenjem tih uvjeta plaćanja u zadovoljavajućoj mjeri podrazumijeva se da korisnik nije poništio mjere povezane s istim reformama koje je korisnik ostvario u zadovoljavajućoj mjeri u skladu s prethodnim odlukama. Komisiji mogu pomagati stručnjaci.
3. Ako Komisija pozitivno ocijeni zadovoljavajuće ispunjavanje svih primjenjivih uvjeta, bez nepotrebne odgode donosi odluku kojom se odobrava oslobađanje sredstava koja odgovaraju tim uvjetima. Tom se odlukom, u skladu s podjelom utvrđenom u članku 6. stavku 4., utvrđuje iznos sredstava koji se stavlja na raspolaganje kao financijska pomoć i koji se izravno usmjerava u nacionalni proračun i iznos koji treba staviti na raspolaganje putem WBIF-a. Za te iznose ta odluka je uvjet iz članka 12. za iznos sredstava koji se stavlja na raspolaganje kao financijska pomoć i koji se izravno usmjerava u nacionalni proračun i preliminarna potvrda iz članka 12. za iznos koji treba staviti na raspolaganje putem WBIF-a.
4. Ako Komisija negativno ocijeni ispunjenost bilo kojeg od uvjeta prema okvirnom vremenskom rasporedu, oslobađanje sredstava koja odgovaraju tim uvjetima se zadržava. Zadržani iznosi mogu se osloboditi tek nakon što korisnik u okviru naknadnog zahtjeva za oslobađanje sredstava propisno obrazloži da je poduzeo potrebne mjere za zadovoljavajuće ispunjenje odgovarajućih uvjeta.

5. Ako Komisija zaključi da korisnik nije poduzeo potrebne mjere u roku od 12 mjeseci od početne negativne ocjene iz stavka 6., Komisija smanjuje iznos bespovratne financijske potpore i zajma razmjerno dijelu koji odgovara relevantnim uvjetima plaćanja. Tijekom prve godine provedbe primjenjuje se rok od 24 mjeseca, izračunan na temelju početne negativne ocjene iz stavka 6. Korisnik može iznijeti svoje primjedbe u roku od dva mjeseca od dana kad mu Komisija priopći svoje zaključke.
6. Bilo koji iznos koji odgovara uvjetima plaćanja koji nisu ispunjeni do 31. prosinca 2028. više nije plativ korisnicima i opoziva se ili poništava iz raspoloživog iznosa potpore u obliku zajma, prema potrebi.
7. Komisija može smanjiti iznos bespovratne financijske potpore ili zajma, među ostalim prijebojem u skladu s člankom 102. Uredbe (EU, Euratom) 2018/1046 u slučaju utvrđenih slučajeva ili ozbiljnih sumnji na nepravilnosti, prijevaru, korupciju i sukobe interesa koji utječu na financijske interese Unije, a koje korisnik nije ispravio, ili u slučaju teškog kršenja obveze koja proizlazi iz sporazuma o Instrumentu ili iz sporazuma o zajmu, uključujući na temelju informacija koje dostavi OLAF.
8. Komisija može odlučiti preraspodijeliti bilo koji iznos umanjen u skladu sa stavkom 6. ili 7. među ostalim korisnicima Instrumenta izmjenom provedbenih odluka iz članka 15. stavka 1.
9. Za dio sredstava iz Instrumenta koja se isplaćuju kao financijska pomoć i usmjerena su izravno u nacionalne proračune korisnika, odstupajući od članka 116. stavka 2. Uredbe (EU, Euratom) 2018/1046, rok za plaćanje iz članka 116. stavka 1. točke (a) Uredbe (EU, Euratom) 2018/1046 počinje teći od datuma priopćenja korisniku odluke o odobravanju isplate na temelju stavka 4. ovog članka.
10. Članak 116. stavak 5. Uredbe (EU, Euratom) 2018/1046 ne primjenjuje se na plaćanja koja se vrše kao financijska pomoć, usmjerena izravno u nacionalne proračune korisnika na temelju ovog članka i članka 22. ove Uredbe.
11. Isplata sredstava u okviru ovog Instrumenta ovisi o raspoloživim sredstvima. Sredstva se isplaćuju u obrocima. Obrok se može isplatiti u jednoj ili više tranši.
12. Iznos koji se stavlja na raspolaganje kao financijska pomoć isplaćuje se izravno u nacionalni proračun na temelju odluke iz stavka 3. u skladu sa sporazumom o zajmu.
13. Plaćanje bilo kojeg iznosa potpore u obliku zajmova, bez obzira na to usmjerava li se izravno u nacionalni proračun ili putem WBIF-a, podliježe podnošenju zahtjeva za plaćanje od strane korisnika u obliku utvrđenom u sporazumu o zajmu.
14. Iznos koji se stavlja na raspolaganje putem WBIF-a isplaćuje se na temelju odluke iz stavka 3. nakon zahtjeva za plaćanje iz stavka 13. i nakon primitka zahtjeva za plaćanje od upravitelja fondova zajedničkog fonda osnovanog u okviru WBIF-a za primanje doprinosa donatora.

POGLAVLJE IV.

Zaštita financijskih interesa Unije

Članak 22.

Zaštita financijskih interesa Unije

1. Pri provedbi Instrumenta Komisija i korisnici poduzimaju sve odgovarajuće mjere kako bi zaštitili financijske interese Unije, uzimajući u obzir načelo proporcionalnosti i posebne uvjete pod kojima će Instrument funkcionirati, preduvjete utvrđene u članku 5. stavku 1. i uvjete utvrđene u konkretnim sporazumima o Instrumentu, posebno u pogledu sprečavanja, otkrivanja i ispravljanja prijevара, korupcije, sukoba interesa i nepravilnosti. Svaki se korisnik obvezuje da će ostvarivati napredak prema djelotvornim i učinkovitim sustavima upravljanja i kontrole te osigurava povrat pogrešno isplaćenih ili nepravilno upotrijebljenih iznosa.
2. U sporazumu o Instrumentu predviđaju se sljedeće obveze korisnika:
 - (a) da redovito provjerava upotrebljavaju li se dodijeljena financijska sredstva u skladu s primjenjivim pravilima, posebno u pogledu sprečavanja, otkrivanja i ispravljanja prijevара, korupcije, sukoba interesa i nepravilnosti;
 - (b) da poduzima odgovarajuće mjere za sprečavanje, otkrivanje i ispravljanje prijevара, korupcije, sukoba interesa i nepravilnosti koji utječu na financijske interese Unije, izbjegava dvostruko financiranje i poduzima pravne mjere za povrat zloupotrijebljenih sredstava, među ostalim u vezi sa svim mjerama za provedbu reformi i programa ili projekata ulaganja u okviru programa reformi;
 - (c) za potrebe stavka 1. ovog članka, posebno za provjere upotrebe sredstava u vezi s provedbom reformi iz programa reformi, da osigura prikupljanje odgovarajućih podataka o osobama i subjektima koji primaju financijska sredstva za provedbu mjera programa reformi u skladu s poglavljem III. i pristup tim podacima;
 - (d) da izričito ovlasti Komisiju, OLAF, Revizorski sud i, prema potrebi, EPPO da izvršavaju svoje ovlasti kako je predviđeno u članku 129. Uredbe (EU, Euratom) 2018/1046.
3. U sporazumu o Instrumentu predviđa se i pravo Komisije da u slučaju nepravilnosti, prijevара, korupcije i sukoba interesa koji utječu na financijske interese Unije i koje korisnik nije ispravio ili u slučaju teškog kršenja obveze koja proizlazi iz tog sporazuma proporcionalno umanju potporu koja se pruža iz Instrumenta i osigura povrat svih iznosa potrošenih za ispunjavanje ciljeva Instrumenta ili da zatraži prijevremenu otplatu zajma; Komisija pri odlučivanju o iznosu povrata i smanjenja ili o iznosu koji se mora prijevremeno otplatiti poštuje načelo proporcionalnosti i uzima u obzir ozbiljnost nepravilnosti, prijevара, korupcije ili sukoba interesa koji utječe na financijske interese Unije ili ozbiljnost kršenja obveze. Prije provedbe smanjenja ili traženja prijevremene otplate korisniku se daje mogućnost da iznese svoja očitovanja.
4. Osobe i subjekti koji izvršavaju sredstva u okviru Instrumenta bez odgode izvješćuju Komisiju i OLAF o svim sumnjama na prijevара, korupciju, sukob interesa i nepravilnosti koji utječu na financijske interese Unije.

Članak 23.

Uloga nacionalnih unutarnjih sustava i nacionalnih revizijskih tijela

1. Za dio sredstava iz Instrumenta koji se isplaćuje kao financijska pomoć i izravno se usmjerava u nacionalne proračune korisnika Komisija se oslanja na postojeće i poboljšane sustave unutarnje kontrole korisnika, uključujući nacionalna revizijska tijela i, prema potrebi, usluge za koordinaciju borbe protiv prijevара svakog korisnika uspostavljene u okviru Instrumenta pretpristupne pomoći.

U programima reformi u prvim godinama prednost se daje provedbi reformi koje su povezane s pregovaračkim poglavljem 32., posebno u smislu upravljanja javnim financijama, unutarnje kontrole i borbe protiv prijevара, zajedno s poglavljima 23. i 24., posebno kad je riječ o pravosuđu, korupciji i organiziranom kriminalu te poglavljem 8. o kontroli državnih potpora.
2. Korisnici moraju bez odgode izvješćivati Komisiju o svim nepravilnostima, uključujući prijevара, koje su bile predmet prvog upravnog ili sudskog nalaza te je obavješćivati o tijeku upravnih i pravnih postupaka u vezi s tim nepravilnostima. Takvo izvješćivanje provodi se elektroničkim putem s pomoću Sustava za upravljanje nepravilnostima koji je uspostavila Komisija.
3. Subjekti iz stavka 2. održavaju redoviti dijalog s Europskim revizorskim sudom, OLAF-om i, prema potrebi, EPPO-om.
4. Komisija može provesti detaljne preglede sustava izvršenja nacionalnog proračuna na temelju procjene rizika i dijaloga s nacionalnim revizijskim tijelima te izdati preporuke za poboljšanje sustava.
5. Komisija može donijeti preporuke za korisnika na temu svih slučajeva u kojima, prema njezinu mišljenju, nadležna tijela nisu poduzela potrebne korake za sprečavanje, otkrivanje i ispravljanje prijevара, korupcije, sukoba interesa i nepravilnosti koji utječu ili postoji ozbiljan rizik da bi mogli utjecati na dobro financijsko upravljanje rashodima koji se financiraju u okviru Instrumenta te u svim slučajevima u kojima utvrdi nedostatke koji utječu na oblik i funkcioniranje sustava kontrole koji su uspostavile vlasti. Dotični korisnik provodi takve preporuke ili obrazlaže zašto to nije uradio.

POGLAVLJE V.

Praćenje, izvješćivanje i evaluacija

Članak 24.

Praćenje i izvješćivanje

1. Komisija prati provedbu Instrumenta i ocjenjuje ostvarivanje ciljeva utvrđenih u članku 3. Praćenje provedbe usmjereno je i proporcionalno aktivnostima koje se provode u okviru Instrumenta. Očekuje se da će pokazatelji iz članka 13. stavka 2. pridonijeti Komisijinu praćenju Instrumenta.

2. U sporazumu o Instrumentu iz članka 9. utvrđuju se pravila i načini za izvješćivanje Komisije od strane korisnika za potrebe stavka 1.
3. Komisija Europskom parlamentu i Vijeću podnosi godišnje izvješće o napretku u postizanju ciljeva ove Uredbe.
4. Komisija podnosi izvješće iz stavka 3. Odboru iz članka 27.

Članak 25.

Evaluacija Instrumenta

1. Nakon 31. prosinca 2027., a najkasnije do 31. prosinca 2031. Komisija provodi *ex post* evaluaciju Uredbe. U toj *ex post* evaluaciji ocjenjuje se doprinos Unije postizanju ciljeva ove Uredbe.
2. U toj *ex post* evaluaciji primjenjuju se načela dobre prakse Odbora za razvojnu pomoć OECD-a, nastoji se utvrditi jesu li postignuti ciljevi te se daju preporuke radi poboljšanja budućih aktivnosti.

Komisija Europskom parlamentu, Vijeću i državama članicama dostavlja nalaze i zaključke te *ex post* evaluacije zajedno sa svojim primjedbama i daljnjim mjerama. O toj *ex post* evaluaciji može se raspravljati na zahtjev država članica. Rezultati se uzimaju u obzir pri pripremi budućih programa i aktivnosti i pri dodjeli sredstava. Te su *ex post* evaluacije i daljnje mjere javno dostupne.

Komisija u odgovarajućoj mjeri uključuje sve relevantne dionike, uključujući korisnike, socijalne partnere, organizacije civilnog društva i lokalne vlasti, u postupak evaluacije financiranja sredstvima Unije na temelju ove Uredbe i može se, prema potrebi, odlučiti na provedbu zajedničkih evaluacija s državama članicama i drugim partnerima, uz aktivnu uključenost korisnika.

POGLAVLJE VI.

Završne odredbe

Članak 26.

Izvršavanje delegiranja ovlasti

1. Ovlast za donošenje delegiranih akata dodjeljuje se Komisiji podložno uvjetima utvrđenima u ovom članku.
2. Ovlast za donošenje delegiranih akata iz članka 18. dodjeljuje se Komisiji na neodređeno vrijeme počevši od datuma stupanja na snagu ove Uredbe.
3. Europski parlament ili Vijeće u svakom trenutku mogu opozvati delegiranje ovlasti iz članka 18. Odlukom o opozivu prekida se delegiranje ovlasti koje je u njoj navedeno. Opoziv počinje proizvoditi učinke sljedećeg dana od dana objave spomenute odluke u Službenom listu Europske unije ili na kasniji dan naveden u spomenutoj odluci. On ne utječe na valjanost delegiranih akata koji su već na snazi.

4. Prije donošenja delegiranog akta Komisija se savjetuje sa stručnjacima koje je imenovala svaka država članica u skladu s načelima utvrđenima u Međuinstitucijskom sporazumu o boljoj izradi zakonodavstva od 13. travnja 2016.
5. Čim donese delegirani akt, Komisija ga istodobno priopćuje Europskom parlamentu i Vijeću.
6. Delegirani akt donesen na temelju članka 18. stupa na snagu samo ako ni Europski parlament ni Vijeće u roku mjesec dana od priopćenja tog akta Europskom parlamentu i Vijeću na njega ne podnesu nikakav prigovor ili ako su prije isteka tog roka i Europski parlament i Vijeće obavijestili Komisiju da neće podnijeti prigovore. Taj se rok produljuje za jedan mjesec na inicijativu Europskog parlamenta ili Vijeća.

*Članak 27.
Postupak odbora*

1. Komisiji pomaže odbor. Navedeni odbor je odbor u smislu Uredbe (EU) br. 182/2011.
2. Pri upućivanju na ovaj stavak primjenjuje se članak 5. Uredbe (EU) br. 182/2011.

*Članak 28.
Informiranje, komunikacija i promidžba*

1. Komisija se može uključiti u komunikacijske aktivnosti kako bi osigurala vidljivost financiranja Unije za financijsku potporu predviđenu u programima reformi, među ostalim putem zajedničkih komunikacijskih aktivnosti s korisnicima. Komisija prema potrebi može osigurati da se potpora u okviru Instrumenta priopći i potvrdi u izjavi o financiranju.
2. Primatelji sredstava Unije priznaju podrijetlo i osiguravaju vidljivost tih sredstava, uključujući, ako je to primjenjivo, isticanjem amblema Unije i odgovarajuće izjave o financiranju koja glasi „Financira Europska unija”, posebice pri promicanju djelovanja i njihovih rezultata, pružanjem koherentnih, djelotvornih i razmjernih ciljanih informacija različitoj publici, među ostalim medijima i javnosti.
3. Komisija provodi informacijske i komunikacijske aktivnosti koje se odnose na Instrument, na aktivnosti provode na temelju Instrumenta i na postignute rezultate. Financijska sredstva dodijeljena Instrumentu također doprinose institucijskom priopćavanju političkih prioriteta Unije ako se ti prioriteti odnose na ciljeve iz članka 3.

*Članak 29.
Stupanje na snagu*

Ova Uredba stupa na snagu sljedećeg dana od dana objave u *Službenom listu Europske unije*.

Ova je Uredba u cijelosti obvezujuća i izravno se primjenjuje u svim državama članicama.
Sastavljeno u Bruxellesu,

Za Europski parlament
Predsjednica

Za Vijeće
Predsjednik

ZAKONODAVNI FINACIJSKI IZVJEŠTAJ

1. OKVIR PRIJEDLOGA/INICIJATIVE

1.1. Naslov prijedloga/inicijative

Prijedlog uredbe Europskog parlamenta i Vijeća o uspostavi Instrumenta za reforme i rast za zapadni Balkan

1.2. Predmetna područja politike

Odnosi EU-a s ostatkom svijeta

1.3. Prijedlog/inicijativa odnosi se na:

☒ **ново djelovanje**

☐ **ново djelovanje nakon pilot-projekta/pripremnog djelovanja**¹⁹

☐ **produženje postojećeg djelovanja**

☐ **spajanje ili preusmjeravanje jednog ili više djelovanja u drugo/novo djelovanje**

1.4. Ciljevi

1.4.1. Opći ciljevi

Strateški su ciljevi Instrumenta ubrzati socioekonomsku konvergenciju gospodarstava zapadnog Balkana s EU-om podupiranjem reformi i ciljanih ulaganja.

Instrumentom bi se trebale podupirati reforme i ulaganja kojima se potiče gospodarska integracija zapadnog Balkana s jedinstvenim tržištem EU-a i jača regionalna gospodarska integracija, reforme povezane s temeljnim načelima procesa proširenja (uključujući vladavinu prava, javnu nabavu, borbu protiv korupcije, prijevara i organiziranog kriminala), kao i daljnje usklađivanje s pravilima, standardima, politikama i praksama EU-a s ciljem članstva u Uniji.

1.4.2. Specifični ciljevi

Instrumentom će se podupirati mjere za:

- ubrzanje tranzicije korisnika prema održivim i uključivim gospodarstvima koja su sposobna izdržati konkurentske tržišne pritiske jedinstvenog tržišta Unije te stabilnom ulagačkom okruženju;
- poticanje regionalne gospodarske integracije, posebno na temelju napretka u uspostavi zajedničkog regionalnog tržišta;
- poticanje gospodarske integracije korisnika s jedinstvenim tržištem Unije;
- podršku regionalnoj gospodarskoj integraciji i većoj integraciji s jedinstvenim tržištem EU-a boljom povezanošću regije u skladu s transeuropskim mrežama;
- ubrzanje zelene tranzicije u skladu sa zelenim programom za zapadni Balkan iz 2020. u svim gospodarskim sektorima, posebno sektoru energetike, uključujući

¹⁹

Kako je navedeno u članku 58. stavku 2. točkama (a) ili (b) Financijske uredbe.

tranziciju prema dekarboniziranom, klimatski neutralnom i kružnom gospodarstvu otpornom na klimatske promjene;

– promicanje digitalne transformacije kao pokretača održivog razvoja i uključivog rasta;

– poticanje inovacija, posebno za MSP-ove i potporu zelenoj i digitalnoj tranziciji;

– poticanje kvalitetnog obrazovanja, osposobljavanja, prekvalifikacije i usavršavanja te politika zapošljavanja;

– daljnje jačanje osnova na kojima počiva proces proširenja, uključujući vladavinu prava, demokraciju, poštovanje ljudskih prava i temeljnih sloboda, među ostalim promicanjem neovisnosti pravosuđa, ojačane sigurnosti i borbe protiv prijevара, korupcije, organiziranog kriminala, financiranja terorizma, pranja novca, utaje poreza i poreznih prijevара; usklađenost s međunarodnim pravom; jačanje slobode medija i akademske slobode te poticajnog okruženja za civilno društvo; poticanje socijalnog dijaloga; promicanje rodne ravnopravnosti, nediskriminacije i tolerancije kako bi se zajamčilo i ojačalo poštovanje prava pripadnika manjina;

– jačanje djelotvornosti javne uprave i podupiranje transparentnosti, strukturnih reformi i dobrog upravljanja na svim razinama, među ostalim i u područjima upravljanja javnim financijama, javne nabave i kontrole državnih potpora; potporu inicijativama i tijelima uključenima u poticanje i osiguravanje poštovanja međunarodne pravde u zemljama korisnicama sa zapadnog Balkana.

1.4.3. Očekivani rezultati i učinak

Navesti očekivane učinke prijedloga/inicijative na ciljne korisnike/skupine.

Očekuje se da će se potporom u okviru Instrumenta korisnicima omogućiti provedba reformi i ulaganja potrebnih za povećanje konkurentnosti njihovih gospodarstava, čime će se povećati unutarnja povezanost regije i njezina konvergencija s Unijom.

Provedbom Instrumenta trebalo bi ojačati i sustave unutarnje kontrole i upravljanja javnim financijama u zemljama korisnicama, kao i provedbu temeljnih elemenata procesa proširenja, posebno u vezi s vladavinom prava i borbom protiv korupcije, prijevара i organiziranog kriminala.

1.4.4. Pokazatelji uspješnosti

Navesti pokazatelje za praćenje napretka i postignuća

Posebni pokazatelji utvrdit će se u programu reformi i sporazumima o zajmu koji će se sklopiti sa svakim korisnikom u skladu s člancima 12. i 17.

1.5. Osnova prijedloga/inicijative

1.5.1. Zahtjevi koje treba ispuniti u kratkoročnom ili dugoročnom razdoblju, uključujući detaljan vremenski plan provedbe inicijative

Korisnici su u različitim fazama pristupnog puta prema EU-u, no njihovi gospodarski rezultati i konkurentnost zaostaju za EU-om. Reforme i ulaganja koji se podupiru ovim Instrumentom trebali bi ubrzati postizanje bolje konvergencije i usklađenosti sa standardima EU-a, kao i bližu gospodarsku integraciju unutar regije i s jedinstvenim tržištem EU-a.

Preduvjeti za dobivanje financijskih sredstava u okviru Instrumenta jesu da će korisnici podupirati i poštovati djelotvorne demokratske mehanizme, vladavinu prava

i jamčiti poštovanje ljudskih prava, uključujući prava pripadnika manjina. Još jedan preduvjet je da se Srbija i Kosovo konstruktivno angažiraju na normalizaciji svojeg odnosa kako bi mogle potpuno provesti sve svoje obveze koje proizlaze iz Sporazuma o putu prema normalizaciji i njegova Priloga o provedbi te svih prethodnih sporazuma o dijalogu te da sudjeluju u pregovorima o sveobuhvatnom sporazumu o normalizaciji odnosa.

Komisija će provjeriti i jesu li ispunjeni opći uvjeti (makrofinancijska stabilnost, dobro upravljanje javnim financijama, transparentnost i nadzor proračuna).

Kako bi dobili financijska sredstva, korisnici će morati izraditi planove reformi na temelju svojih strategija rasta, programa gospodarskih reformi, revidirane metodologije proširenja i izvješća o proširenju, koje će Komisija donijeti provedbenom odlukom. Programi će sadržavati ograničen broj područja reformi i ulaganja s uvjetima plaćanja i iznosima povezanim s njima. Ti uvjeti odražavaju napredak u određenim društveno-gospodarskim reformama, među ostalim u pogledu temeljnih aspekata procesa proširenja i vladavine prava. Nakon odluke o odobrenju programa reformi i sklapanja odgovarajućih sporazuma korisnici će imati pravo na pretfinanciranje.

Sredstva u okviru Instrumenta dodjeljivat će se svakih šest mjeseci nakon što korisnici dostave zahtjeve u kojima se opravdava ispunjenje uvjeta plaćanja i potvrđuje zakonitost i pravilnost svih povezanih transakcija, zajedno s izvješćem o praćenju slučajeva lošeg upravljanja povezanim financiranjem. Komisija će staviti na raspolaganje sredstva na temelju svoje procjene zahtjeva. Sredstva se mogu osloboditi u cijelosti, kao smanjeni iznosi ili u cijelosti zadržati, ovisno o razini ispunjenja uvjeta plaćanja, prema vrsti. Stara sredstva mogu se preraspodijeliti među ostalim korisnicima sljedećih godina.

Ulaganja predviđena u programima reformi poduprijet će se putem WBIF-a. Povezani projekti ili programi podnijet će se operativnom odboru WBIF-a na mišljenje samo nakon Komisijine procjene ispunjavanja relevantnih uvjeta plaćanja i naknadnog oslobađanja sredstava te podliježu pravilima odgovarajućeg poziva WBIF-a.

U razdoblju 2024. – 2027. očekuju se četiri godišnja ciklusa.

- 1.5.2. *Dodana vrijednost sudjelovanja Unije (može proizlaziti iz različitih čimbenika, npr. prednosti koordinacije, pravne sigurnosti, veće djelotvornosti ili komplementarnosti). Za potrebe ove točke „dodana vrijednost sudjelovanja Unije” je vrijednost koja proizlazi iz intervencije Unije i koja predstavlja dodatnu vrijednost u odnosu na vrijednost koju bi države članice inače ostvarile same.*

Djelovanje na razini Unije potrebno je kako bi se postigla ubrzana gospodarska konvergencija zapadnog Balkana s EU-om na putu prema potencijalnom članstvu u Uniji. Potrebe za kontinuiranom vanjskom pomoći u regiji su i dalje tolike da je nijedna država članica ni donator ne bi mogao pružiti sam. Unija je u jedinstvenom položaju za pravodobno, koordinirano i predvidljivo pružanje višegodišnje vanjske pomoći regiji. Unija može i iskoristiti svoj kapacitet zaduživanja za davanje zajmova korisnicima u regiji po povoljnim uvjetima te može pružati bespovratna sredstva kroz više godina.

1.5.3. Pouke iz prijašnjih sličnih iskustava

Instrument se temelji na pomoći koja se pruža zapadnom Balkanu u okviru Instrumenta pretpristupne pomoći (IPA III) i dopunjuje ga te se koristi jednim od njegovih uspješnih mehanizama – Okvirom za ulaganja za zapadni Balkan. Oba su instrumenta pokazala da financiranje od strane EU-a može biti znatna poluga ako se upotrebljava zajedno s financiranjem drugih donatora u kontekstu mješovitog financiranja. Međutim, oblik ovog instrumenta razlikuje se jer se uvelike oslanja na povlaštene zajmove koje uzima Unija zahvaljujući svojem izvrsnom kreditnom rejtingu. Instrument će se temeljiti na iskustvima iz Mehanizma za oporavak i otpornost, koji je uspostavljen 2020., te iz nedavno predloženog Instrumenta za Ukrajinu.

1.5.4. Usklađenost s višegodišnjim financijskim okvirom i moguće sinergije s drugim prikladnim instrumentima

Cilj je predloženog Instrumenta opremiti Uniju pravnim instrumentom koji će joj omogućiti da podupire veću socioekonomsku konvergenciju zapadnog Balkana na putu prema članstvu u Uniji. Instrument će biti dopuna pomoći u okviru Instrumenta pretpristupne pomoći, koji je usmjeren na usklađivanje korisnika s pravnom stečevinom EU-a i pripremu za preuzimanje obveza članstva.

Ovom novom zakonodavnom prijedlogu za Instrument za reforme i rast priložen je Prijedlog uredbe Vijeća COM(2023) 337 o izmjeni Uredbe 2020/2093 kojom se utvrđuje višegodišnji financijski okvir za razdoblje 2021.–2027. (vidjeti odjeljke 1.5.5. i 3.2.4.).

Ukupni iznos Instrumenta osigurat će se u obliku zajmova i bespovratne potpore. Zajmovna komponenta iznositi će najviše 4 milijarde EUR za sve korisnike tijekom cijelog razdoblja 2024. – 2027. Za zajmove će se jamčiti putem zajedničkog fonda za rezervacije po stopi rezervacija od 9 %. Dodatni iznos bespovratnih sredstava u obliku bespovratne potpore predviđen u prijedlogu revidiranog VFO-a iznosi 2 milijarde EUR, uključujući za rezervacije i administrativne rashode.

1.5.5. Ocjena različitih dostupnih mogućnosti financiranja, uključujući mogućnost preraspodjele

Proračunom Unije već se pruža potpora za pripremu mogućeg pristupanja EU-u putem Instrumenta pretpristupne pomoći (IPA III), koji obuhvaća zapadni Balkan i Tursku, a temelji se na bespovratnim sredstvima, mješovitom financiranju i proračunskim jamstvima. Ta su sredstva u potpunosti predviđena za potrebne aktivnosti povezane s usklađivanjem i pripremama povezanim s proširenjem te s provedbom Gospodarskog i investicijskog plana.

Predloženi Instrument usmjeren je samo na ubranu socioekonomsku konvergenciju zapadnog Balkana i temelji se na drugačijem pristupu, čime se uspostavlja snažna veza između ispunjavanja reformskih obveza i pristupa financiranju. Temelji se i na drukčijem programu financiranja, pri čemu 2/3 sredstava dolazi iz zajmova koje je Unija uzela i prenijela korisnicima.

Kako bi se osigurala neometana i transparentna provedba svih ulaganja utvrđenih u okviru programa reformi korisnika, Komisija namjerava upotrijebiti provjerenu metodologiju iz Okvira za ulaganja za zapadni Balkan, uz zadržavanje prethodno navedenih uvjeta.

S obzirom na to da je riječ o potpuno drukčijem mehanizmu pomoći usmjerenom na poseban skup prioriteta u regiji i da je za ciljeve IPA-e potrebno cjelokupno financiranje koje je predviđeno u proračunu, upotreba postojećeg instrumenta (IPA III) ne bi bila praktična, dok preraspodjela sredstava u okviru tog instrumenta ne bi bila izvediva.

1.6. Trajanje i financijski učinak prijedloga/inicijative

☒ ograničeno trajanje

- ☐ na snazi od [DD/MM]GGGG do [DD/MM]GGGG
- ☒ Financijski utjecaj od 2024. do 2027. za odobrena sredstva za preuzete obveze i od 2024. za odobrena sredstva za plaćanje.

☐ neograničeno trajanje

- Provedba s početnim razdobljem od GGGG do GGGG
- nakon čega slijedi redovna provedba.

1.7. Planirani načini izvršenja proračuna²⁰

☒ Izravno upravljanje koje provodi Komisija

- ☐ putem svojih službi, uključujući osoblje u delegacijama Unije
- ☐ putem izvršnih agencija

☐ Podijeljeno upravljanje s državama članicama

☒ Neizravno upravljanje povjeravanjem zadaća izvršenja proračuna:

- ☐ trećim zemljama ili tijelima koja su one odredile
- ☐ međunarodnim organizacijama i njihovim agencijama (navesti)
- ☐ EIB-u i Europskom investicijskom fondu
- ☐ tijelima iz članaka 70. i 71. Financijske uredbe
- ☐ tijelima javnog prava
- ☐ tijelima uređenima privatnim pravom koja pružaju javne usluge, u mjeri u kojoj su im dana odgovarajuća financijska jamstva
- ☐ tijelima uređenima privatnim pravom države članice kojima je povjerena provedba javno-privatnog partnerstva i kojima su dana odgovarajuća financijska jamstva
- ☐ osobama kojima je povjerena provedba određenih djelovanja u području ZVSP-a u skladu s glavom V. UEU-a i koje su navedene u odgovarajućem temeljnom aktu.
- Ako je navedeno više načina upravljanja, potrebno je pojasniti u odjeljku „Napomene”.

Napomene

²⁰

Informacije o načinima izvršenja proračuna i upućivanja na Financijsku uredbu dostupni su na internetskim stranicama BUDGpedia: <https://myintracomm.ec.europa.eu/corp/budget/financial-rules/budget-implementation/Pages/implementation-methods.aspx>

U članku 8. detaljno su opisani oblici provedbe Instrumenta, tj. izravno i neizravno upravljanje u skladu s Financijskom uredbom.

2. MJERE UPRAVLJANJA

2.1. Pravila praćenja i izvješćivanja

Navesti učestalost i uvjete.

Konkretni kvantitativni i kvalitativni koraci utvrdit će se u programima reformi (koje je Komisija odobrila provedbenom odlukom) kako bi se moglo pratiti ispunjavanje uvjeta plaćanja. Korisnik će podnijeti polugodišnji propisno obrazložen zahtjev za oslobađanje bespovratne financijske potpore i zajma u kojem se navodi kako je postignuto zadovoljavajuće ispunjenje tih uvjeta na temelju pokazatelja utvrđenih u provedbenoj odluci.

Osim toga, u programima reformi utvrdit će se pokazatelji za praćenje koji bi trebali omogućiti šire praćenje napretka korisnika u pogledu općih i posebnih ciljeva Instrumenta i izvješćivanje o tom napretku.

Komisija će Europskom parlamentu, Vijeću i Odboru iz članka 27. dostavljati godišnja izvješća o provedbi sredstava dodijeljenih u okviru Instrumenta te o napretku u postizanju ciljeva.

Osim toga, Komisija će provesti *ex post* evaluaciju Uredbe.

2.2. Sustavi upravljanja i kontrole

2.2.1. *Obrazloženje načina upravljanja, mehanizama provedbe financiranja, načina plaćanja i predložene strategije kontrole*

Instrument će se provoditi u okviru izravnog i neizravnog upravljanja. Dio će biti izravno upravljanje s izravnim prijenosom sredstava u državni proračun Korisnika, dok će se posebna ulaganja usmjeravati putem WBIF-a, tj. neizravno upravljanje s međunarodnim financijskim institucijama.

Strategija kontrole prilagodit će se provedbi u okviru svakog od tih stupova primjenom praćenja, evaluacije i revizija. Posebno će se paziti na to kako korisnici koriste sredstava koja su im stavljena na raspolaganje. Sredstva će se oslobađati u skladu s fiksnim polugodišnjim rasporedom, na temelju zahtjeva za isplatu sredstava koje podnose korisnici i nakon što Komisija provjeri jesu li ispunjeni relevantni uvjeti plaćanja.

Višeslojna struktura postojećih kontrolnih mehanizama (vidjeti i odjeljak 2.3.) pruža integrirani okvir kojim se osigurava da su uspostavljene sve odgovarajuće mjere za zaštitu financijskih interesa Unije. Njime će se zajamčiti da se u obzir uzimaju načelo proporcionalnosti i posebni uvjeti pod kojima će Instrument funkcionirati.

2.2.2. *Informacije o utvrđenim rizicima i uspostavljenim sustavima unutarnje kontrole za ublažavanje rizika*

Glavni rizik utvrđen u vezi s financiranjem odnosi se na neispunjavanje uvjeta plaćanja koji su povezani s isplatom financijskih sredstava.

Uvest će se sljedeće mjere za ublažavanje rizika:

– Komisijina ocjena jesu li ispunjeni relevantni uvjeti plaćanja prije isplate sredstava, uz mogućnost zadržavanja sredstava;

- smanjenje ili zadržavanje potpore ili povrat svih iznosa potrošenih za postizanje ciljeva Instrumenta u slučajevima nepravilnosti, prijevare, korupcije i sukoba interesa koji utječu na financijske interese Unije koje korisnik nije ispravio ili teška kršenja obveze koja proizlazi iz sporazuma sklopljenih s korisnicima;
- suspenzija financiranja u slučaju da dotični korisnik ne ispuní preduvjete utvrđene u članku 5.

2.2.3. *Procjena i obrazloženje troškovne učinkovitosti kontrola (omjer troškova kontrole i vrijednosti sredstava kojima se upravlja) i procjena očekivane razine rizika od pogreške (pri plaćanju i pri zaključenju)*

Financijski doprinos korisnicima pružat će se u obliku financiranja koje nije povezano s troškovima iz članka 125. stavka 1. točke (a) Financijske uredbe.

2.3. Mjere za sprečavanje prijevara i nepravilnosti

Navesti postojeće ili predviđene mjere za sprečavanje i zaštitu, npr. iz strategije za borbu protiv prijevara.

Prijedlog sadržava posebne odredbe za zaštitu financijskih interesa Unije. Instrument će uključivati pouzdan sustav revizija i kontrola u okviru višeslojnog mehanizma: u programe reformi uključit će se reforma sustava revizije i kontrole korisnika; uz to, Komisija može provesti detaljne preglede sustava izvršenja nacionalnog proračuna na temelju procjene rizika i dijaloga s nacionalnim revizijskim tijelima te izdati preporuke za poboljšanje sustava. Nadalje, u skladu s Uredbom (EU, Euratom) 2018/1046 OLAF, Revizorski sud i Ured europskog javnog tužitelja (EPPO) imaju potrebna prava i pristup za obavljanje svojih uloga.

Dio Instrumenta koji se odnosi na ulaganja provodit će se neizravnim upravljanjem s međunarodnim financijskim institucijama na temelju ocjena stupova i okvirnih sporazuma s njima.

3. PROCIJENJENI FINANCIJSKI UČINAK PRIJEDLOGA/INICIJATIVE

3.1. Višegodišnji financijski okvir – proračunske linije rashoda na koje prijedlog/inicijativa ima učinak

– Zatražene nove proračunske linije

Iznad gornjih granica VFO-a	Proračunska linija	Vrsta rashoda	Doprinos			
	Broj	dif./nedif.	zemalja EFTA-e	zemalja kandidatkinja i potencijalnih kandidata	ostalih trećih zemalja	drugi namjenski prihodi
Naslov 6.	15.0301 – Instrument za reforme i rast za zapadni Balkan – Operativni rashodi	DA	DA	p.m.	DA	DA
Naslov 6.	15.0302 – Instrument za reforme i rast za zapadni Balkan – Rezervacije za zajednički fond za rezervacije	DA	DA	p.m.	DA	DA
Naslov 6.	15.010102 – Rashodi za potporu Instrumentu za reforme i rast za zapadni Balkan	DA	DA	p.m.	DA	DA

3.2. Procijenjeni financijski učinak prijedloga na odobrena sredstva

3.2.1. Sažetak procijenjenog učinka na odobrena sredstva za poslovanje

- ☐ Za prijedlog/inicijativu nisu potrebna odobrena sredstva za poslovanje.
- ☒ Za prijedlog/inicijativu su potrebna sljedeća odobrena sredstva za poslovanje:

Instrument za reforme i rast za zapadni Balkan – financiranje* (u milijunima EUR)					
Vrsta potpore	2024.	2025.	2026.	2027.	Ukupno
Bespovratna sredstva	500	500	500	500	2 000
<i>od čega administrativni rashodi</i>	7,5	7,5	7,5	7,5	30
Zajmovi	1 000	1 000	1 000	1 000	4 000
UKUPNO**	1 500	1 500	1 500	1 500	6 000

* Godišnja i ukupna raspodjela bespovratne potpore i zajmova isključivo je okvirna i služi samo za ilustrativne svrhe. Stvarna raspodjela ovisit će o godišnjem donošenju odluka

** U tablici se pretpostavlja da su odobrena sredstva za preuzimanje obveza jednaka odobrenim sredstvima za plaćanje. To je isključivo u ilustrativne svrhe. Stvarni odnos tih dviju stavki procjenjivat će se na godišnjoj osnovi.

3.2.2. *Sažetak procijenjenog učinka na odobrena sredstva za poslovanje (u milijunima EUR)*

	Godina 2024. ²¹	Godina 2025.	Godina 2026.	Godina 2027.	UKUPNO
NASLOV 6. višegodišnjeg financijskog okvira					
15.0301 – Instrument za reforme i rast za zapadni Balkan – Operativni rashodi	402,55	402,55	402,55	402,55	1 610,2
15.0302 – Instrument za reforme i rast za zapadni Balkan – Rezervacije za zajednički fond za rezervacije	90	90	90	90	360
Međuzbroj za NASLOV 6. višegodišnjeg financijskog okvira	492,55	492,55	492,55	492,55	1 970,2

3.2.3. *Sažetak procijenjenog učinka na administrativna odobrena sredstva*

- ☐ Za prijedlog/inicijativu nisu potrebna administrativna odobrena sredstva.
- ☒ Za prijedlog/inicijativu potrebna su sljedeća administrativna odobrena sredstva:

U milijunima EUR (do 3 decimalna mjesta)

	Godina 2024. ²²	Godina 2025.	Godina 2026.	Godina 2027.	UKUPNO
--	-------------------------------	-----------------	-----------------	-----------------	--------

NASLOV 7. višegodišnjeg financijskog okvira					
Ljudski resursi	1,026	1,026	1,026	1,026	4,104
Ostali administrativni rashodi	0,030	0,030	0,030	0,030	0,120
Međuzbroj za NASLOV 7. višegodišnjeg financijskog okvira	1,056	1,056	1,056	1,056	4,224

²¹ Godina 2024. je godina početka provedbe prijedloga/inicijative.

²² Godina 2024. je godina početka provedbe prijedloga/inicijative.

Izvan NASLOVA 7.²³ višegodišnjeg financijskog okvira					
Ljudski resursi	2,529	2,529	2,529	2,529	10,116
Ostali administrativni rashodi	4,920	4,920	4,920	4,920	19,680
Međuzbroj izvan naslova 1.–7. višegodišnjeg financijskog okvira	7,449	7,449	7,449	7,449	29,796

UKUPNO	8,505	8,505	8,505	8,505	34,020
---------------	--------------	--------------	--------------	--------------	---------------

Potrebna odobrena sredstva za ljudske resurse i ostale administrativne rashode pokrit će se odobrenim sredstvima glavne uprave koja su već dodijeljena za upravljanje djelovanjem i/ili su preraspodijeljena unutar glavne uprave te, prema potrebi, dodatnim sredstvima koja se mogu dodijeliti nadležnoj glavnoj upravi u okviru godišnjeg postupka dodjele sredstava uzimajući u obzir proračunska ograničenja.

²³ Tehnička i/ili administrativna pomoć i rashodi za potporu provedbi programa i/ili djelovanja EU-a (prijašnje linije „BA”), neizravno istraživanje, izravno istraživanje.

3.2.3.1. Procijenjene potrebe u pogledu ljudskih resursa

- ☐ Za prijedlog/inicijativu nisu potrebni ljudski resursi.
- ☒ Za prijedlog/inicijativu potrebni su sljedeći ljudski resursi:

Procjenu navesti u ekvivalentima punog radnog vremena

	Godina 2024.	Godina 2025.	Godina 2026.	Godina 2027.
○ Radna mjesta prema planu radnih mjesta (dužnosnici i privremeno osoblje)				
20 01 02 01 (sjedište i predstavništva Komisije)	6	6	6	6
20 01 02 03 (delegacije)				
01 01 01 01 (neizravno istraživanje)				
01 01 01 11 (izravno istraživanje)				
Druge proračunske linije (navesti)				
○ Vanjsko osoblje (u ekvivalentu punog radnog vremena: EPRV)²⁴				
20 02 01 (UO, UNS, UsO iz „globalne omotnice”)				
20 02 03 (UO, LO, UNS, UsO i MSD u delegacijama)				
15.010102 – Rashodi za potporu Instrumentu za reforme i rast za zapadni Balkan	– u sjedištima	9	9	9
	– u delegacijama	9	9	9
Druge proračunske linije (navesti)				
UKUPNO	24	24	24	24

Potrebna odobrena sredstva za ljudske resurse i ostale administrativne rashode pokrit će se odobrenim sredstvima glavne uprave koja su već dodijeljena za upravljanje djelovanjem i/ili su preraspodijeljena unutar glavne uprave te, prema potrebi, dodatnim sredstvima koja se mogu dodijeliti nadležnoj glavnoj upravi u okviru godišnjeg postupka dodjele sredstava uzimajući u obzir proračunska ograničenja.

Opis zadaća:

Dužnosnici i privremeno osoblje	Traženi EPRV-ovi radit će na razvoju politike, pravnim pitanjima, s posebnim naglaskom na pitanjima nabave, financijskog upravljanja, upravljanja ugovorima, revizije, praćenja, izvješćivanja i evaluacije.
Vanjsko osoblje	Traženi EPRV-ovi radit će na razvoju politike, pravnim pitanjima, s posebnim naglaskom na pitanjima nabave, financijskog upravljanja, upravljanja ugovorima, revizije, praćenja, izvješćivanja i evaluacije.

²⁴ UO = ugovorno osoblje; LO = lokalno osoblje; UNS = upućeni nacionalni stručnjaci; UsO = ustupljeno osoblje; MSD = mladi stručnjaci u delegacijama.

3.2.4. Usklađenost s aktualnim višegodišnjim financijskim okvirom

Prijedlog/inicijativa:

- ☐ može se u potpunosti financirati preraspodjelom unutar relevantnog naslova višegodišnjeg financijskog okvira (VFO).

Objasniti o kakvom je reprogramiranju riječ te navesti predmetne proračunske linije i odgovarajuće iznose. U slučaju većeg reprogramiranja dostaviti tablicu u Excel formatu.

- ☐ zahtijeva upotrebu nedodijeljene razlike u okviru relevantnog naslova VFO-a i/ili upotrebu posebnih instrumenata kako su definirani u Uredbi o VFO-u.

Objasniti što je potrebno te navesti predmetne naslove i proračunske linije, odgovarajuće iznose te instrumente čija se upotreba predlaže.

- ☒ zahtijeva reviziju VFO-a.

Ovaj novi zakonodavni prijedlog o uspostavi Instrumenta za reforme i rast za zapadni Balkan dolazi zajedno s Prijedlogom uredbe Vijeća COM(2023) 337 o izmjeni Uredbe 2020/2093 kojom se utvrđuje višegodišnji financijski okvir za razdoblje 2021.–2027. Izmjena te uredbe potrebna je kako bi se povećao naslov 6. za razdoblje 2024.–2027. i time se osiguralo financiranje ovog Instrumenta u obliku bespovratne potpore i izdvajanje rezervacija za potporu u obliku zajmova.

3.2.5. Doprinos trećih strana

Prijedlog/inicijativa:

- ☒ ne predviđa se sudjelovanje trećih strana u sufinanciranju
- ☐ predviđa se sudjelovanje trećih strana u sufinanciranju prema sljedećoj procjeni:

Odobrena sredstva u milijunima EUR (do 3 decimalna mjesta)

3.3. Procijenjeni učinak na prihode

- ☐ Prijedlog/inicijativa nema financijski učinak na prihode.
- ☒ Prijedlog/inicijativa ima sljedeći financijski učinak:
 - ☐ na vlastita sredstva
 - ☒ na ostale prihode
 - navesti jesu li prihodi namijenjeni proračunskim linijama rashoda ☒

U milijunima EUR (do 3 decimalna mjesta)

Proračunska priroda:	linija	Odobrena sredstva dostupna za tekuću financijsku godinu	Učinak prijedloga/inicijative ²⁵					
			Godina N	Godina N+1	Godina N+2	Godina N+3	Unijeti onoliko godina koliko je potrebno za prikaz trajanja učinka (vidjeti točku 1.6.)	
Članak			p.m.	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.

²⁵

Kad je riječ o tradicionalnim vlastitim sredstvima (carine, pristojbe na šećer) navedeni iznosi moraju biti neto iznosi, to jest bruto iznosi nakon odbitka od 20 % na ime troškova naplate.